

Міністерство освіти і науки України

Маріупольський державний університет

«Актуальні проблеми міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій»

***Збірка матеріалів
міжвузівського круглого столу***

30 вересня 2015

*За загальною редакцією
кандидата філологічних наук, професора С.В.Шепітько*

Маріуполь 2015

Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет

**«Актуальні проблеми міжкультурної
комунікації, перекладу та порівняльних студій»**

*Збірка матеріалів
міжвузівського круглого столу*

30 вересня 2015

*За загальною редакцією
кандидата філологічних наук, професора С.В.Шепітько*

Маріуполь 2015

ДК 316.77+81'25+81-115(063)

ББК 81я431

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ,
ПЕРЕКЛАДУ ТА ПОРІВНЯЛЬНИХ СТУДІЙ: Збірник матеріалів Міжвузівського
круглого столу / За заг. ред. С.В. Шепітько. – Маріуполь, 2015. – 102 с.**

Редакційна колегія:

Голова: Шепітько С.В., канд. філол. наук, проф.

Члени редколегії: Шепітько С.В.
Васильєва Е.В.
Потіпак Ю.А.
Сабадаш Ю.С.

Збірник містить матеріали Міжвузівського круглого столу, який відбувся у Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлено проблеми теорії та практики перекладу, контрастивної лінгвістики та лінгвістичної типології, художнього перекладу, галузевої комунікації, підготовки перекладачів в умовах євроінтеграції.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та студентам, а також усім, хто цікавиться проблемами міжкультурної комунікації, перекладу та порівняльних студій.

*Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,
опублікованих у збірці*

© Маріупольський державний університет

ДОПОВІДІ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ

METHODS OF TRANSLATION CONTROL

Elsa VASYLYEVA (Mariupol, Ukraine)

Стаття присвячена проблемі контролю якості перекладів. У статті узагальнено головні методи оцінювання перекладу, перелічено перекладацькі вміння як об'єкти контролю, а також визначено вправи для формування перекладацької компетенції.

Ключові слова: *медіація, уніфікована система оцінювання, методи оцінювання перекладу, базові перекладацькі вміння, перекладацька компетенція.*

The article deals with the problem of translation assessment. The main methods of translation assessment were generalized, translation skills as objects of control were analysed, and exercises to develop translation competence were defined.

Key words: *Mediation, unified system of translation assessment, methods of translation control, basic translation skills, translation competence.*

Mediation can be considered in various aspects: as an aid in language learning, a useful testing device and an invaluable skill in itself in which capacity is to be developed within the Theory and Practice of Translation Course [2; 3]. Methods of control are directly connected with the objectives which are set by the teacher and which arise under the necessity to make a perfect translation.

The purpose of this research is to generalize methods of translation control.

It is worth saying that methods of control are not the same in teaching different types of translation due to their characteristics and also to different conditions of functioning of the translator's mental mechanisms.

Researches attempted to create a unified system of translation assessment which will comprise the considerations of the following basic requirements: the translation can only be evaluated in comparison with the original; the assessor should know and take into account the external conditions of the original text (time, place, purpose, potential recipients, etc.); one should assess the overall translation competence (i.e. specific

actions, translator's decisions and their consequences, as well as the overall quality of the translation) [1: 143-144].

All methods of control are designated to check the level of basic skills which are necessary for professional fulfillment of this work, namely: a) speed of speech when translating; b) completeness of translation (amount of missing information); c) distortion (linguistic and factual errors); d) linearity of speech (completeness of phrases, the presence of tautology); e) the correctness of speech (compliance of literary norm, stylistic conformity, normative pronunciation); f) behavior of the interpreter (facial expressions, gestures, strength and confidence of speech), etc.

Training types of work may include exercises of suggestive and mnemonic techniques for the development of random access memory; the development of listening skills focused on perception of the important information; training exercises with pre-translation analysis of selected items (the number of meanings, synonyms-antonyms, hyponymy, emotional and stylistic units marked, etc.); two-way translation of micro-texts; making exercises of monologue expression development for practicing individual speed of speech, etc.

To evaluate the translation competence of future specialists in the field of different types of interpretation the following types of control methods can be offered:

1. To listen to a fragment of the text in a foreign language and to provide its full reproduction in the native language. In this case the interpreter's speech reactivity and his memory is assessed. The teacher should pay much attention to the completeness of the translation, its semantic correspondence to the original text, the linearity and speech accuracy.

2. One-sided text interpretation on the familiar subject (10-15 minutes). Since the student knows the vocabulary which is available in the text proposed for translation, such measure verifies student's ability to use previously obtained knowledge and skills.

3. One-sided synchronous text interpretation on unfamiliar subject (10-15 minutes). This task checks not only the erudition of students, ability to self-education

and self-improvement, but also the ability to act properly in unexpected situations, to solve difficult tasks of the translation, to find the right solutions etc.

4. Consecutive text translation on familiar subjects. Since the consecutive translation covers various types of speech activity (productive – speaking and writing, and receptive – listening and reading), this task will test the language competence (both in receptive and productive terms), communicative competence, translation and interpretation competence (skills and bilingualism translation), technical competence (the ability to encode and decode the information, a form of presentation) and personal characteristics (memory development) of the future translators.

5. Consecutive text translation on unfamiliar subject. The problem of the communicative competence of the future translators is closely connected with the cultural differences and requires that a translator should know the culture of the original language and the target language and other extra-linguistic knowledge.

6. Two-way synchronous and consecutive interpreting. This form of control is primarily directed to check students' ability to switch from one language to another, as well as the mastering of the technique of two-way translation through the skills in the operation of speech units and concepts.

7. Translation from the sheet is directed to check the level of novice in interpreting of the written text (reviewing).

It's worth mentioning in conclusion that the translator should possess a perfect knowledge of lexical, grammar and stylistic devices of the target language in addition to professional knowledge, abilities and skills which are required for certain types of translation. The evaluation requirements are mostly determined by stylistic affiliation of the text as well as by specifics of the language used in a particular field.

BIBLIOGRAPHY

1.Вознюк М.Ю. Критерії оцінювання перекладу // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка / М.Ю.Вознюк. – 2011. – № 9 (220), Ч. II. – С. 143-149. 2.Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): проект / Колектив авт.: С.Ю.Ніколаєва, М.І.Соловей (керівники). – К.: Київ. держ.

ун-т 2001. – 245 с. 3. The Common European Framework of Reference for Language: Learning, teaching, assessment. – [Electronic Resource] – Access mode: <http://www.teemeurope.eu/documents/CEFR.DOC>

ВАРІАТИВНІСТЬ ПРИСЛІВ'ІВ ЯК ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН

Світлана Шепітько (Маріуполь, Україна)

Тези присвячені проблемі історичного та соціального варіювання прислів'їв та опису факторів, що впливають на системні угруповання їх синонімічних відповідників.

Ключові слова: *прислів'я, соціальні зміни, історичний фон.*

The article tackles the problem of historic and social divergence of proverbs and description of the factors influencing the systemic groupings of their semantic equivalents.

Keywords: *proverbs, social changes, historic background.*

«Все плине, все змінюється» - починаючи свої тези з цього афоризму, ми вважаємо за доцільне проілюструвати, як й у досить сталій системі лексики (фразеології, ідіоматиці) під впливом соціальних факторів відбуваються зміни.

Гендерний баланс сьогодення відповідає, наприклад, за заміну в давніх прислів'ях іменника «man», що позначає чоловічий рід на нейтральні «someone», «person». Заміна патріархального укладу в суспільстві на сучасний унеможливило вжиток такого прислів'я як «A woman, a dog and a walnut tree, the more you beat them the better they be».

Адаптація прислів'їв до сучасних соціальних реалій не позначає заміну їх семантики, але пролонгує їх життя, модифікує засоби їх сприйняття людиною, веде до пошуків універсалій в їх рядах.

Оскільки формат наш обмежений тезами, наведемо один приклад для пояснення. Англійське прислів'я «An ape's an ape, a varlet's a varlet, though they be clad in silk or scarlet» вперше з'явилося в 1539 році у роботі R. Taverner – перекладі Erasmus Adages 21. An ape is an ape although she weare badges of golde. В

1659 році у J. Howell в книзі *Proverbs (English)* це прислів'я вже має трансформації, що наближають його до сучасної форми – *an ape's and ape, a varlett's a varlett, though they be clad in silk or scarlet*. Тут треба пояснити семантику слова *varlet*, яке позначало слугу, або негідника у ті часи. До необхідних фонових знань також треба віднести і соціокультурну та історичну інформацію, що *scarlet* був кольором офіційного, церемоніального одягу, найчастіше суддів.

У 1732 році прислів'я можна відстежити у T. Fuller в *Gromologia* no 6391 – *an ape's an ape: a varlet's a varlet, tho' they be clad in silk or scarlet*, де воно потерпає формальних змін, але семантика його не змінюється.

У 1967 році D. Morris в «*Naked Ape*» використав це прислів'я таким чином: «*The naked ape is in danger of "forgetting that beneath the surface gloss he is still very much a primate ("An ape's an ape, a varlet's a varlet, though they be clad in silk or scarlet"). Even a space ape must urinate*».

Однак, на сьогодні більш у вжитку є синонімічне прислів'я «*all is not gold that glitters*». На наш погляд, це пояснюється тим фактом, що реалії, компоненти яких були закладені в семантичну структуру прислів'я, вже вийшли з обігу. Немає вже слуги, колір мантиї суддів не всюди є червоним. Але золото є універсальною реалією. Отже усталеність залежить від того денотату, що є прийнятним для різних лінгвокультур, не обмеженим історичною та культурною своєрідністю.

Більшість прислів'їв не є ізольованими, вони вступають в системні відношення з іншими, які є синонімічними в плані змісту і варіюються в плані вираження. Семантична структура прислів'їв має за основу денотативний аспект значення, референтом якого є ситуація або подія, те, що відрізняє прислів'я від звичайної пропозиції, це – узагальнений характер денотативного аспекту значення, тобто ми маємо на увазі не конкретну подію, а характерні особливості таких типових ситуацій.

Основний денотативний аспект значення супроводжується конотативним, що детермінує експресивно-оцінні відтінки прислів'я. Синоніми, що співпадають

за своїм денотативним, так і конотативним значенням, широко представлені у мові. Вони різняться тільки своїми образами.

Все це дозволяє віднести до синонімів нашого прикладу вже наведену «All is not gold that glitters» а також «Appearances are deceptive» з варіантами «Appearances often deceive», «Appearances may be deceitful». «Judge not of men and things at first sight», «a fair face may hide a foul heart/soul», «you can not judge a tree by its bark».

Протоваріант прислів'я на початку нашого дослідження поєднував два конфронтуючі простори – простір тварини, що за своїми звичками сприймається негативно (ape) та простір металу, що вважається найціннішим для людини (gold). Ця конфронтація смислів, яка є найстійкішою до змін є інваріантом семантичної структури прислів'я. Можливо, синонім All is not gold that glitters тому і є розповсюдженим в інших мовах, (порівняємо, наприклад: «не все те золото, що блищить», «не все то, золото, что блесит»), що воно є близьким до образу прототипу.

Ілюстративний матеріал:

The Oxford Dictionary of proverbs edited by Jennifer Speake, co-edited John Simpson.
– Oxford: University Press, 2004.

СЕКЦІЯ 1

ГАЛУЗЕВА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

ПЕРШІ ЛЕКСИКОГРАФИ ГРЕЦІЇ

Юлія ПОТІПАК, Рустам КІОР (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуто появу перших лексикографічних праць у Греції, зокрема, в елліністичну епоху, наведено імена грецьких філологів-укладачів перших словників, проаналізовано внесок кожного з них.

Ключові слова: лексикографія, глоса, глосарій, діалект, Олександрійська школа.

The article describes appearance of the first lexicographical works in Greece especially in Hellenistic epoch, names Greek philologists-drafters of the first dictionaries and analyzes contribution each of them.

Key words: *lexicography, gloss, glossary, dialect, Alexandrian school*

Найдавніші свідчення про використання перекладу – це написи, знайдені на гробницях правителів Елефантини, що відносяться до III тисячоліття до н. е. Проте існують інші матеріальні свідчення про існування перекладу. Це – словники. Словники існують стільки, скільки існує сама писемність. Шумерські таблички, що відносяться до 2600 р. до н. е., – це найстаріші номенклатури, які збереглися до наших днів. Ці таблички слугували одномовними словниками, перелічуючи професії, худобу, посуд, реманент, божества. У них наводяться терміни, прийняті школами писців, і ці переліки стали основою більш повного словника цієї мови, укладеного бл. 2200 року до н. е. [3: 149].

Щодо грецької лексикографії, відомий спеціаліст з грецької філології, професор візантійських досліджень Боннського університету Ерих Трапп зазначає, що візантійські граматиками, лексикографами та філологами не проявляли великого інтересу та не докладали особливих зусиль до розвитку своєї живої мови. Виключення становить Євстафій Фессалонійський, який у своїх коментарях до творів Гомера часто цитує сучасні йому народні вислови або слова в процесі пояснення гомерівської лексики або якихось подій. Особливо цінний матеріал міститься у словнику Суди та у Псевдо-Зонари [4].

Однак, як зазначає грецька дослідниця-філолог Вікторія Мотсіу, давні греки залишили нам достатньо спостережень чисто мовного характеру, серед яких маркування діалектичних форм (переважно щодо фонетичної форми окремих слів), беручи до уваги, що вже з V ст. до н. е. «аттичне звучання» визнається моделлю «гарної» грецької мови. Також виділяються запозичені слова («іноземні» або «варварські назви»). З V ст. до н. е. починається систематичне вивчення гомерівського словника, складаються глосарії – рідкісні, архаїчні та діалектні

слова. Цей напрям продовжується й пізніше, в елліністичну епоху, особливо філологами славетної Олександрійської школи [5: 14].

Елліністична епоха стала періодом розквіту лексикографії: складаються словники «глос» та «слів» (тобто глосарії), вивчається не лише гомерівська мова, але й взагалі мова та стиль видатних письменників, а також ідіоматичні вислови [5: 14].

Один з перших олександрійських граматиків та перший очільник Олександрійської бібліотеки Зенодот Ефеський паралельно з критичним виданням текстів Гомера, Гесіода, Анакреонта та ін. склав словник поетичних слів («Глоси»), в якому вперше слова розташовуються в алфавітному порядку, та словник діалектних та іноземних слів у літературних творах («Національні слова»).

Однак «батьком» наукової лексикографії повинен вважатися учень Зенодота, Арістофан Візантійський. Він перший увів знаки пунктуації та знаки наголосу. Пунктуаційна система Арістофана складалася із крапок, які розміщувалися внизу, посередині або зверху рядка, щоб показати, наскільки глибоко треба вдихнути актору, щоб прочитати фрагмент тексту вголос. Арістофан підготував коментоване видання «Іліади» та «Одіссеї» Гомера на основі праць попередників, видавав Гесіода, ліриків VI і V століть до н. е. – Алкмана, Алкея, Анакреонта, Піндара. До Арістофана тексти ліриків записувалися поспіль, як проза; філолог у своєму виданні запропонував поділ ліричних поетів на колони, і цей поділ надалі відтворювався для деяких авторів до XIX ст. Він підготував видання комедіографа Арістофана, вперше видав трагедії Софокла та Евріпіда. Імовірно від Арістофана бере початок прийнятий в Александрії «канон» видатних письменників [1]. Лексикографічний труд Арістофана, з якого збереглася маленька частина, включає словники аттичного та лаконського діалекту, тематичні словники. Велика увага приділялася зміні значення слів з плином часу.

Укладачем етимологічних словників був Аполлодор Афінський [5: 15].

Лексикографічна робота продовжувалась і в I ст. до н.е. Були написані дослідження про гомерівські глоси та діалектні словники лаконського та сіракузького діалекту (Філоксен), «тематичні» словники назв рослин та тварин (Трифон). Дідім Халтентерус уклав багато спеціальних словників, таких, як «Слова трагедії», «Слова комедії».

У I ст. до н.е. граматик Памфіл узагальнив та систематизував лексикографічні праці своїх попередників в одному словнику, який складався з 95 книг [5: 16]. Інший філолог, Діогеніан, зробив його переказ у 5 книгах, який став одним із основних джерел відомої праці Ісіхія, який створив словник грецької мови та її діалектів «Збірник усіх слів в алфавітному порядку», який містить близько 51 тис. слів [2].

Слід зазначити, однак, що більшість безцінних творів давньогрецьких філологів не дійшли до наших часів. Крім того, незважаючи на їх цінність, дослідження такого плану – глоси, глосарії, тематичні каталоги – не можуть вважатися науковою лексикографічною працею.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Арістофан Візантійський [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%80%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%84%D0%B0%D0%BD_%D0%92%D1%96%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9
2. Исихий Александрийский [Електронний ресурс] // Википедия. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%B8%D0%B9_%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%B8%D0%B9%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9
3. Кальниченко, О.А. Найдавніші згадки про переклад [Текст] / О.А. Кальниченко, В.О. Подміногін // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологічні науки. – 2005. – №5(77). – С. 149-159. 4. Михалицын П.Е. Реферативный обзор статьи Э. Траппа «Лексикография и электронные текстовые ресурсы» [Електронний ресурс] / П.Е. Михалицын. – Режим

доступу: <http://de.bogoslov.ru/text/423989.html> 5. Μότσιου Β. Στοιχεία λεξικολογίας. Εισαγωγή στη νεοελληνική λεξικολογία / Β. Μότσιου. – Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη, 1994. – 251 σ.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ СЕЛЕКТ ЯК РЕЗУЛЬТАТ РОБОТИ ПЕРЕКЛАДАЧА

Ганна РУДНИЦЬКА, Олена ГАВЕНКО (Маріуполь, Україна)

У тезах проаналізована роль перекладачів у процесах фільтрації новинного потоку, визначені основні необхідні професійні вміння перекладачів для збереження адекватної картини світосприйняття при перекладі журналістських текстів.

Ключові слова: *гейткіпер, перекладач, денотативне значення, конотативне значення, емоційний компонент, комунікативна установка*

The role of translators in the process of news flow filtration, the basic professional skills of the translators that are necessary for the adequate communication of the events have been analyzed.

Key words: *gatekeeper, translator, denotative meaning, connotative meaning, emotional component, communicative setting.*

Сучасне суспільство, визначене як інформаційне, розвивається на тлі й завдяки процесам глобалізації, технологізації та інформатизації. Світ стає умовно меншим, і на такому тлі засоби масової комунікації стають первинним джерелом знань та інформації про дійсність. У сучасному світі велике значення мають міжнародні інформаційні обміни. В їх основі лежить передача думок і особливостей способу мислення, навіть емоцій і інтонацій (через пунктуаційні знаки, іноді, особливий порядок слів, сучасну тенденцію використовувати смайли) за допомогою знаків і символів. У сучасних процесах глобального міжнародного інформаційного обміну ключову роль відіграють перекладачі. Саме ця категорія фахівців, які стають в черзі гейткіперами новинного потоку, забезпечує наповненість значенням тієї інформації, яка приходить з-за кордону.

Таким чином, актуальним стає дослідження ролі перекладачів у цих процесах і визначення необхідних професійних умінь, метою застосування яких є запобігання викривленню існуючої реальності та неадекватному її сприйняттю.

У роботі ми вирішили порівняти заголовки однієї новини, написані різними мовами (українською, англійською, італійською, російською) на сайті Міжнародні новини: euronews.com та проаналізувати емоційну реакцію, яку вони в нас викликають. У випадково обраному повідомленні мова йшла про постійний обстріл міста Дебальцеве на Сході України та про евакуацію з нього півтори сотні мешканців. Розглянемо заголовок англійською мовою: «Heavy shelling in eastern Ukraine forces civilians to flee». По-перше, в заголовку відсутня назва конкретного міста, в якому ці події відбуваються, тобто можна припустити, що важливим є не назва міста, а події, які там мають місце. По-друге, помітною є велика кількість слів, які викликають здебільшого тривожні емоції (heavy shelling, forces, to flee). Причому, саме поняття shelling (артилерійський обстріл), згідно з тлумачним словником англійської мови, вже має у своєму значенні компонент «сильний» («heavy fire of artillery to saturate an area rather than hit a specific target»), але у заголовку воно ще більше посилюється прикметником «heavy». Крім цього, у заголовку чітко простежується, що страждають від обстрілів саме цивільні, оскільки вони вимушені тікати.

Якщо розглянути заголовок того самого тексту російською мовою, то можна побачити дещо іншу картину: «Дебальцево: бои и эвакуация населения». Перш за все, у російському заголовку, на відміну від англійського, зазначена назва міста Дебальцеве, а замість певної кількості слів, які викликають занепокоєння, бачимо лише одне: «бои». У російському заголовку мешканці не тікають, як у англійському, а їх евакуюють, що теж викликає зовсім різні емоції у реципієнтів, які читають новини російською та англійською мовами.

Український заголовок: «Дебальцеве: бої за місто та евакуація під прицільним вогнем» має спільні риси з російським, але більш чітко вказує, що для українського читача важливо знати про евакуацію людей із міста, незважаючи на надскладні обставини.

Заголовок італійською: «Ucraina. Fine settimana di combattimenti a Debltseve», здається, здебільшого констатує факт, а не покликаний викликати емоції у реципієнтів. У заголовку вказано країну, місто, але посилання на «вихідні» (fine settimana), може навести на думку, що новини про ці події висвітлюються країною не кожного дня.

Якщо порівняти реакції, які викликає кожний з наведених заголовків, то можна побачити, що всі вони дуже різні. Так, англійський заголовок викликає у реципієнта паніку та тривогу, російський ніби дає зрозуміти, що ситуація під контролем, а про мешканців турбуються (евакуують), український підкреслює, що незважаючи на дуже складну ситуацію, мешканців намагаються врятувати, а італійський є здебільшого інформаційним та менш емоційно забарвленим. Англійський та український заголовки можна назвати такими, які мають за мету викликати у реципієнтів певні емоції, тобто мають установку на переконання, а російський та італійський заголовки, скоріше, просто передають інформацію, а отже, мають установку на інформацію. Звісно, це також може бути обумовлено важливістю цих подій для кожної із країн та сприйняттям ситуації журналістом і перекладачем.

Все це свідчить про те, що для прийняття зваженого рішення під час перекладу газетно-публіцистичного тексту, перекладачу важливо визначити, яка функціональна характеристика, денотативна чи експресивна, є домінантною та зрозуміти, яку реакцію повідомлення має викликати у реципієнта тексту перекладу. Таким чином, від індивідуального рішення перекладача залежить адекватна й еквівалентна передача значень і вибір певного значення з низки подібних залежно від професійної компетентності й досвіду перекладача.

Перекладачі забезпечують адекватну передачу картини світу між різними мовно-культурними середовищами. Якість цієї передачі залежить від професійної компетентності та досвіду перекладачів. Перекладач, по-перше, повинен досконало володіти типологією мов, з якими він працює при перекладі, та механізмами трансформації моделей передачі думок у різних мовних площинах. По-друге, прагнути еквівалентності денотативних і конотативних значень слів у

різних мовах. По-третє, володіти знаннями з порівняльної фразеології, враховувати екстралінгвістичний компонент. Помилка перекладача може ставати причиною викривлення реальної картини світу і, таким чином, відображатись на формуванні світогляду аудиторії.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Корунець І. В. Вступ до перекладознавства. Навч. посібник / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 515 с.
2. Лингвистические аспекты теории перевода – Ереван: Лингва, 2007. – 307 с.
- 3/ De Oliveira Branco S. An account of the functional approach of translation applied to online journalism / Sinara de Oliveira Branco. // Translatio. – 2012. – №1. – С. 51– 69.

ТАКТИКИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮЮЧОЇ ТА ОРГАНІЗУЮЧОЇ ДИСКУРСИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПРАВОСЛАВНОГО ПРОПОВІДНИКА

Марія СМІРНОВА (Маріуполь, Україна)

У тезах розглядаються тактики вербалізації контролюючої та організуючої дискурсивних стратегій православного проповідника на матеріалі англійської, новогрецької, української та російської мов. Автор аналізує прийоми реалізації стратегій, наводить номенклатуру традиційних тактик для православної проповіді.

Ключові слова: дискурсивні стратегії та тактики, православна проповідь.

The author of the article examines the verbalization of the tactics of the orthodox preacher's controlling and organizing discursive strategies on the material of English, Modern Greek, Ukrainian and Russian sermons. The methods of the strategies' realization are analyzed; the range of the tactics traditional for the Orthodox sermon is presented.

Key words: discursive strategies and tactics, Orthodox sermon.

Контролююча дискурсивна стратегія використовується в тому випадку, коли проповідник прагне удостовіритись, що мирянин правильно зрозумів подану інформацію. За для цього мовець використовує як емоційно-впливаючу так і раціонально-агументуючу тактики, які у свою чергу реалізуються певними

риторичними прийомами — проповідник емоційно ставить запитання, стверджує певні істини, які викликають невербальну реакцію (наприклад, кивок, опущення очей до долу, нанесення на себе хресного знамені тощо).

Серед невербальних прийомів реалізації цієї стратегії відіграють вагому роль тональність голосу, крім того проповідник використовує звертання, різні коментарі.

Контролююча дискурсивна стратегія вербалізується за допомогою риторичних тактик, коли проповідник задає питання до пастви, а потім надає на нього відповідь: рос. *«Если низшие твари разрушаются только для воссоздания новой жизни, то неужели человек - этот венец творения, красота всей вселенной - хуже червя, или зерна горчичного?»* (арх. Кирилл (Павлов)). На прикладі ми бачимо, що окрім риторичної тактики проповідник використовує також емоційно-впливаючу тактику та тактику апеляції до логіки. Проповідник будує своє висловлювання, надаючи беззаперечний факт про тварин та людей, використовуючи емоційно-забарвлені тропи, а потім пропонує порівняти черв'яка та людину, таким чином отримуючи згоду пастви зі своєю лінією аргументації та контролюючи правильне розуміння паствою заздалегідь викладеного.

Стратегія проповідника актуалізується також завдяки використанню тактики апеляції до авторитету Церкви та тактики ідентифікації. Так, проповідник закликає до певної моделі дій від імені Церкви, або наголошує прийнятність тих або інших дій для віруючої людини, залишаючи на її власний розсуд вирішувати, чи відносить вона себе до цієї категорії: англ. *«When Holy Mother Church asks us to comply with her laws, we should respond positively, not because it is the right thing to do, but rather because it is the will of God for us. (Rev. Robert E. Lucas)»*.

Організуюча дискурсивна стратегія спрямована на організацію суспільних вербальних або невербальних дій комунікантів. Це може бути спільний заклик до молитви, заборона або дозвіл на певні дії, порада.

Стратегія актуалізується риторичною тактикою звертання та тактикою заклику: рос. *«Дорогие братия и сестры, помолимся Господу об отшедших наших сродниках, чтобы Господь простил им грехи и вселил их в селения праведников»*

(*αρχ. Кирилл (Павлов)*). Проповідник для досягнення стратегічної мети використовує граматичну конструкцію Let us+ прямий додаток: «*Let us ask Him to grant us His mercy, so that through the interventions of most blessed Lady and Ever Virgin Mary, the Theotokos, and all the Saints to achieve our salvation in Christ*» (*V. Rev. Archimandrite Panteleimon P. Lampadarios Patriarchal Vicar of Alexandria*)).

Крім того, священник інколи використовує тактику порівняння, наголошуючи на тому, що не тільки у духовництва є свої обов'язки, але й міряни повинні виконувати свої, наприклад, грец. «*Έχουμε κι εμείς τις ευθύνες μας αλλά έχετε κι εσείς τις δικές σας*» (*Протопресβυτέρου π. Στεφάνου Αναγνωστοπούλου*).

Для організації правильного з точки зору православної віри молитви використовується тактика апеляції до авторитетного джерела, народного досвіду: грец. «*Στην Κρήτη λένε οι παλαιότεροι: «Και στην κορυφή του βουνού να βρεθείς τούτη την ημέρα ολομόναχος, θα πρέπει να γονατίσεις και να κάμεις το σταυρό σου» (Μητροπολίτου Προικοννήσου Ιωσήφ)*.

Зважаючи на те, що на свята певні службові обряди змінюються, то у неділю та у великі свята, а також увесь час від першого дня Великодня до дня П'ятидесятниці земні поклони заборонені, бо ці дні містять спогади про людське примирення з Богом, «по слову апостола: "Ти вже не раб але син" (Гал. 4, 7), синам же не личить творити рабське поклоніння, і віруючи не б'ють земні поклони», то священник у проповіді детально роз'яснює ці моменти, використовуючи тактики пояснення та заклику: грец. «*Σύμφωνα με τους Ιερούς Κανόνες, και για να υπογραμμίζεται το χαρούμενο και σωτήριο μήνυμα των αναστάσιμων βιωμάτων της Εκκλησίας, η προσευχή των Ορθοδόξων γίνεται «ορθοστάδην». Σε όρθια δηλαδή στάση, και όχι με γονυκλισία. Όμως την ώρα τούτη το «ορθοστάδην» παραμερίζεται, όχι μόνο για να χαιρετίσουμε θεοπρεπώς το Πανάγιο Πνεύμα, «δι' ου Πατήρ γνωρίζεται και Υιός δοξάζεται, και παρά πάντων γινώσκεται μία δύναμις, μία σύνταξις, μία προσκύνησις τής Αγίας Τριάδος», μα και για να πούμε κατά πως ταιριάζει σε παραστρατημένους, όπως είμαστε όλοι μας, χωρίς εξαίρεση, το «ημάρτομεν!», και να ζητήσουμε το έλεος του Θεού, την άφεση, την κάθαρση, τη συγγνώμη (Μητροπολίτου Προικοννήσου Ιωσήφ)*.

Розглянувши реалізації контролюючої та організуючої дискурсивних стратегій у православній проповіді на матеріалі різноспоріднених мов, встановлено ключові тактики їх вербалізації, серед яких - емоційно-впливаюча, раціонально-агументуюча, пояснення, заклику, апеляції до логіки, до авторитету Церкви, до авторитетного джерела, народного досвіду, тактики ідентифікації, риторична, звертання, порівняння.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Смирнова М.С. Поняття стратегії і тактики релігійної проповіді з позицій дискурсивно-комунікативного підходу // Вестник Днепропетровского университета. Серія: Языкознание», 2014. – Т.22, №11. — С. 150-158.
2. Смирнова М.С. Принципи аналізу дискурсивних стратегій і тактик православної проповіді // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки. — Бердянськ, 2014. — С. 141.

ДО ПИТАННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, РОСІЙСЬКОЇ, НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ

Ірина РОЖКОВА (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуто деякі характерні лексико-семантичні особливості рекламного дискурсу на прикладі української, російської, новогрецької та німецької мов.

Ключові слова: *реklamний дискурс, слоган, лексико-семантичні особливості, маніпулятивний вплив, національно-культурний компонент*

The article deals with some typical lexico-semantic features of advertising discourse in Ukrainian, Russian, Modern Greek and German.

Key words: *advertising discourse, slogan, lexico-semantic features, manipulative influence, national-cultural component*

Притаманний сьогоденню стрімкий розвиток засобів масової інформації та їх вплив на діяльність людини зумовлюють **актуальність** досліджень рекламних текстів. Розглядаючи рекламу як один із видів комунікації, науковці наголошують

на тому, що вона є невід'ємною частиною людської діяльності – соціальної, політичної, економічної, наукової, культурної тощо [1].

Серед елементів рекламного тексту найцікавішим з точки зору вербального наповнення та маніпулятивного впливу є **слоган**, який повинен акумулювати рекламну ідею. Слоган підсумовує міфологізовані й символізовані переваги рекламованого об'єкта і дає можливість затримати в пам'яті лаконічну мовну формулу [3: 265]. Рекламний слоган виражає основну ідею кількома словами, що полегшує декодування закладеної в ньому інформації й сприяє її швидкому запам'ятовуванню, його відносна автономність, апеляція до емоцій та почуттів адресата обумовлюють його маніпулятивний вплив у рекламі [1]. Це універсальна характеристика для більшості рекламних текстів на різних національних мовах: укр. мова – *“Даніссімо... нехай увесь світ почекає”* (з рекл. йогурту «Danissimo»); *“Мезим – шлунку добре з ним”* (з рекл. ліків), рос. мова – *Иногда лучше жевать, чем говорить* (Stimorol), *Есть идея — есть IKEA*, нім. мова – *Nichts ist unmöglich. Toyota.; LEXWARE. Alles In Ordnung.; ROBINSON. Zeit für Gefühle.; Audi. Vorsprung durch Technik.; Opel. Wir leben Autos*, новогрец. мова – *Η νέα γενιά επιλέγει Pepsi, Μεταξό μας METAXA*.

Однією із найбільш характерних вербальних характеристик рекламного дискурсу, в тому числі із маніпулятивним та сугестивним ефектом є стилістичні тропи та фігури. Функціонування чисельних епітетів, метафор, порівнянь, уособлень та ін. становить одну із найефективніших сугестивних тактик сучасного рекламного дискурсу. У цьому контексті наведемо деякі цікаві факти, що стосуються певних національних мов. Наприклад, у рекламних повідомленнях **російською та українською мовами**, дуже характерними є лексичні одиниці, означення, в тому числі епітети та порівняння для позначення низьких цін: *недорогі (недорогие), невисокі (невысокие), низькі (низкие), найнижчі ціни (самые низкие цены), обвал цен (рос.) та ін.* У рекламних повідомленнях **німецькою мовою** навпаки іміджмейкери намагаються не використовувати лексичні одиниці зі значенням «*низька (ціна)*» - *billig* «дешевий», *nicht teuer* «недорогий», *niedrig* «низький». Німецький споживач асоціює низькі ціни з низькою якістю продукту.

Тому більш кращим є лексика типу *guenstig* «вигідний» і його синонімічний варіант *preiswert*. Привабливими для покупця є і спеціальні ціни: *Sonderangebot* «розпродаж за зниженими цінами», *radikal reduziert* «дуже знижені», *zum halben Preis fuer Kinder* «за півціни для дітей». Грецький сучасний рекламний дискурс також намагається не апелювати до низьких цін, у цьому форматі рекламні повідомлення **новогрецькою мовою** більш нагадують німецькі, де існують стереотипи типу «дешево – неякісно». В грецькій рекламі частіше можна зустріти такі лексичні одиниці в цьому контексті – *με καλή τιμή* (за вигідною ціною), *γιορταστικές προσφορές* (святкові пропозиції) (*δώρα Χριστουγέννων* ктл. – різдвяні подарунки та ін.)

В **українських рекламних текстах** все частіше використовується національна тематика та відчутно зростає значимість патріотизму. Гасло «*Купуй українське!*», яке висунула Українська народна партія, активно підхопили українські виробники для своїх рекламних кампаній. («*Автомобілі ЗАЗ: купуй українське – підтримай своїх!*» та ін.) [4]. Наявність національно-культурних стереотипів та етнічних мотивів характеризує також і **російський, і грецькомовний сучасний рекламний дискурс**. На відміну, реклама **німецькою мовою** порівняно рідко апелює до патріотичних почуттів клієнта, поняттям нація, народність, не використовуються і образи з історичного минулого, історизми, лексика із національно-культурною забарвленістю. Цей факт констатують дослідники німецькомовного рекламного дискурсу (Корнєва О.В., Козуб Л.С., Лещенко О.В. та ін.), які налічують малочисельні приклади з ключовими словами *deutsch* (німецький), *Deutschland* (Німеччина): «*Feines Rapsöl aus deutschen Landen*» (реклама рослинного масла); «*Wir forschen international, aber am liebsten in Deutschland*» (реклама медичного дослідницького центру) та ін.

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. Козуб Л.С. Маніпулятивні властивості структурних компонентів англійської і німецької реклами / Л.С. Козуб // [Електронний ресурс] Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. – 2013. – Вип.35. – С. 160-162. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/j->

[pdf/Nznuoaf_2013_35_50.pdf](#) 2. Лещенко О.В. Комунікативні стратегії, тактики і прийоми в німецьких та українських слоганах (на матеріалі реклами фінансових, страхових і консалтингових послуг) / О. В. Лещенко // *Studia Germanica et Romanica: Іноземні мови. Зарубіжна література. Методика викладання* [наук. журнал / голов. ред. В. Д. Каліущенко]. – Донецьк : ДонНУ, 2013. – Т. 10. – № 2 (29). – С. 94–104. 3. Хавкіна Л. Сучасний український рекламний міф : монографія/ Л. Хавкіна. – Х. : Харківське історико-філологічне товариство, 2010. – 352 с. 4. Шиприкевич О. Етнічні стереотипи в сучасній українській телерекламі/ О. Шиприкевич // *Народна творчість та етнографія*. – 2010. – N1. – С. 94-99.

TECHNIKI WPŁYWU MOWNEGO NA PUBLICZNOŚĆ W NAGŁÓWKACH GAZET I CZASOPISM

Hanna MASLOVA, Nataliia STRUKOVA (Mariupol, Ukraine)

У статті розглянуто структурно-сміслову специфіку газетно-журнальних заголовків з точки зору використання прийомів мовленнєвого впливу як засобів їх маркування у спеціальній літературі. Проведено аналіз окремих лексичних сполук та виявлено їх вплив на адресата.

Ключові слова: *мовленнєвий вплив, синтаксичні конструкції, емоційний вплив, логічні операції.*

The article discusses the structural and semantic specifics of newspaper and magazine titles in terms of using speech techniques as a means to influence their marks in the literature. The analysis of lexical individual compounds detected and their impact on the recipient.

Key words: *speech influence, syntactic constructions, emotional impact, logic operations.*

Analiza strukturalno-semantycznej specyfiki nagłówków gazet i czasopism w zakresie stosowania technik wpływu mownego jako sposobu cechowania w literaturze przeprowadzona niezwykle rzadko i nie była przedmiotem kompleksowych badań. Pod wpływem mownym rozumieją wykorzystanie cech urządzenia i eksploatacji tych systemów symbolicznych i języka, zwłaszcza naturalnego, w celu stworzenia

wiadomości, która ma zwiększoną zdolność do oddziaływania na świadomość i zachowanie adresatów wiadomości.

Koncepcja wpływu mownego związana z koncepcją komunikacji werbalnej. Jeśli weźmiemy pod uwagę komunikację werbalną, jak złożony wieloaspektowy proces nawiązywania kontaktu między nadawcą i odbiorcą, wtedy każdy akt komunikacji można zdefiniować jako wpływ mowny, ale zmiany cech subiektywnych – jako efekt wpływu mownego. Problem oddziaływania mowy jest rozwijany przez naukowców dawno temu [3: 12]. Obecnie badania lingwistyczne problemu wpływu mownego przedstawiono przez kilka tendencji: teoria argumentacji, teoria mowy żargonu, teoria wpływu mownego [3: 15].

Trafność tematu decyduje o gwałtownym wzroście zainteresowania w gazecie i dziennikarskim stylu w związku z rosnącą rolą tego ostatniego jako sposób wpływania na publiczność.

Celem jest przegląd i analiza techniki wpływu przemówienia w nagłówkach gazet i czasopism. Realizacja wybranego celu polega na rozwiązywaniu problemów zdefiniowania pojęcia wpływu przemówienia, określania specyfiki strukturalno-semantycznych prasowych nagłówków czasopism, wyznaczania instrumentów wpływu mownego. Przedmiotem badań są nagłówki gazet i czasopism, obiektem jest wpływ mowny na czytelników w nagłówkach gazet i czasopism.

Dla celów wpływu mownego może być wykorzystana prawie każda strona konstrukcji języka. Z innego względu instrumentem wpływu mownego w niektórych sensie jest użycie znaczącej zmiany struktur językowych, przy czym różnice między nimi, czasem bardzo subtelne, niekiedy bardzo znaczne, są ignorowane przez adresata wiadomości w okresie «kompromisu komunikatywnego», więc nakłada się jeden z kilku możliwych interpretacji rzeczywistości [1: 124].

Wybór / konstrukcja słów i zwrotów. Najbardziej powszechnym i najlepiej opanowanym sposobem językowym, który jest stosowany w celu oddziaływania mowy, jest wybór słów oraz ekwiwalentnych kombinacji, w szczególności frazeologizmów. Ze względu na różnorodność semantyki leksykalnej dobór słów jest wszechstronnym instrumentem, przez który realizują się różne rodzaje wpływu.

W znaczeniu leksykalnym wielu słów jest składnik emocjonalny, i wybierając takie słowa można wywierać silny wpływ emocjonalny. Na przykład, atakując czytelników ciągłym strumieniem odniesienia do *zdrady*, *grabieży*, *szkodliwych fał*, *straszliwych najeżdż* (przykłady z artykułu w gazecie "Rosja Radziecka" w dniu 19 sierpnia 1995 roku), można człowieka wnieść w stan podniecenia, rozzłościć go, zastraszyć, a tym samym zmodyfikować jego zachowanie.

Stylistycznie neutralne słowa mogą mieć komponent oceny i różnego rodzaju konotacji i skojarzeń, uwzględnienie których sprzyja, a nie uwzględnienie –przeszkadza celom wpływu mownego [2: 54]. Tak więc, po dziesięciu lat intensywnej debaty negatywne aspekty rozwoju społecznego rewolucyjnego słowo «rewolucja» straciło pozytywną szacowaną konotację i pozytywne skojarzenia. Są słowa, w których szacowana składnia zasłoni w codziennym użytkowaniu ich znaczenia – to jest rzeczywiście przeklina, która obejmuje i wyrażenia takie, jak *faszysta* lub *ekstremista*. Jednym z istotnych rezerw wpływu mownego za pomocą leksykalnego wyboru jest stworzenie (czasami wypożyczenie) nowych słów i wyrażeń. W języku polskim jest dużo możliwości dla budowy wyrażeń, pojęć takich, jak *handlówka* (Zasadnicza Szkoła Handlowa), *krajówka* (Komisja Krajowa Solidarności), *pudlarz* (uliczny handlarz, który przechowuje towar w pudle.)

Wybór składni. Wybór składni w stanie zmienić punkt widzenia, umieszczać czy nie w centrum uwagi tych czy innych uczestników procesu, i tym samym osiągnąć ten sam eufemistyczny efekt lub uniknąć go. Dobrze znaną metodą wpływu mownego jest użycie strony biernej i tzw. nominalizacji (*wzięci zakładnicy* // *wzięcie zakładników*).

Podczas korzystania strony biernej informacja o rzeczywistym producencie działania może nie wzmiankować się, żeby nasuwało się poczucie niekompletności wypowiedzi: głównym jest zdarzenie, a odpowiedzialnym za niego, jakby nikt nie jest.

Operacje logiczne: bezpośredniość lub niejednoznaczna informacja. Wyrażenia języka naturalnego są bardzo często nierównoznaczne, i przyczyny tego są różne: słowo może mieć dużo znaczeń albo niejednoznaczność konstrukcji składni (na przykład, ta konstrukcja składniowa z dopełniaczem «Posąg Fidiusza» ma trzy znaczenia: a) ta, co należy Fidiaszu; b) wyrzeźbiony przez Fidiasza; c) przedstawiająca Fidiusza).

Wszystkie te źródła niejasności mogą być wykorzystywane do «zaproszenia» słuchacza do pełnego i korzystnego dla mówiącego zrozumienia. Kierowanie logicznym wynikiem może dochodzić do skutku poprzez zapobieganie jakichkolwiek niechcianych dla mówiącego wyników.

Więc, w konstrukcji tekstu gazet i czasopism bardzo ważna rola należy nagłówek, który jest jednostką komunikacji, krótko informuje czytelnika o treści artykułu, często wskazuje na stopień ważności zdarzeń i na poziomie podświadomości wpływa na oddziaływanie czytelnictwa.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Głowiński M. Nowomowa i ciągi dalsze. Szkice dawne i nowe / M. Głowiński. – Kraków, 2009. – 224 s. 2. Jadacka H. System słowotwórczy polszczyzny (1945-2000) / H. Jadacka. – Warszawa, 2001. – 156 s. 3. Ożóg K. Nowe czasy, nowy język polski, „Kwartalnik Edukacyjny” / K. Ożóg. – Rzeszów, 2007. – 33 s.

ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ

Вероніка АВЕРКІНА (Маріуполь, Україна)

Стаття присвячена особливостям перекладу англomовних рекламних текстів на українську мову. Розглянуто поняття та особливості відтворення рекламного тексту, його стиліові риси та жанр.

Ключові слова: *рекламний текст, жанрово-стилістичні особливості, переклад, стиліові риси, жанр, мова реклами, об'єктивні чинники.*

This article is devoted to the peculiarities of translation of advertisements from English into Ukrainian. The concept and peculiarities of translation of the advertisement, its stylistic markers and genre are examined.

Key words: *advertisement, genre-stylistic peculiarities, translation, stylistic features, genre, language of advertising, objective factors.*

До кінця XX ст. за допомогою засобів масової комунікації реклама перетворилася на єдину глобальну індустрію, в якій зайняти тисячі людей. У сучасному суспільстві реклама – це і потужна галузь індустрії, і продукт її

діяльності, спрямований на забезпечення потенційного адресата рекламного повідомлення інформацією про товари або послуги з метою їх популяризації. Історія реклами та проблеми жанрово-стилістичної специфіки рекламного тексту є об'єктом аналізу таких мовознавців як Л.В. Лебедева, Т.Н. Лівшиц, М.Н. Кожина та інші.

Об'єктом дослідження виступає рекламний текст. Предметом дослідження є жанрово-стилістичні особливості відтворення англомовних рекламних текстів на українську мову.

Мета роботи полягає у виявленні та аналізі жанрово-стилістичних особливостей відтворення англомовних рекламних текстів на українську мову.

На основі об'єкта, предмета і мети дослідження можна виділити наступні завдання: надати визначення поняттю «реklamний текст», виявити жанрові-стилістичні особливості відтворення рекламного тексту на матеріалі англійської та української мов, розглянути та проаналізувати жанрово-стилістичні особливості відтворення англомовних рекламних текстів на українську мову. Наступні методи використовувалися для вирішення вище вказаних завдань дослідження: порівняльний метод, описовий метод і метод суцільної вибірки.

Матеріалом дослідження стали телевізійні рекламні слогани, журнальні та газетні рекламні тексти.

Теоретична значущість даної роботи визначається подальшим дослідженням стратегій відтворення рекламних текстів. Практичне значення роботи полягає в можливості застосування результатів дослідження на практиці при роботі з рекламними текстами, а також при викладанні лінгвокраїнознавства, порівняльної лексикології та практики перекладу.

Т. Н. Лівшиц визначає мову реклами як особливу підсистему в рамках публіцистичного стилю. Підстиль мови реклами має риси подібності та відмінності з публіцистичним стилем [2: 76]. Підстиль мови реклами, вважає Т. Н. Лівшиц, подібно публіцистичного стилю, характеризується єдністю двох функцій – інформує та впливає, проте загальна емоційна забарвленість мови реклами має деякі відмінності. Якщо тексти публіцистичного стилю можуть викликати весь

спектр людських емоцій, то рекламний вплив спирається цілком на позитивні оцінки й емоції [3: 77].

М. Н. Кожина виділяє об'єктивні чинники, які створюють певний стиль та пов'язані з природою мови-мовлення, і екстралінгвістичні фактори, не пов'язані ні з природою мови, ні зі способом прояви у мовленні. У першу групу входять громадська діяльність; форма суспільної свідомості. Другу групу складають: а) соціальні фактори: професія, освітній ценз, вік, стать мовців, їх сімейний стан і т. д. б) індивідуальні особливості об'єктів мови: їх психічні особливості, мотив спілкування, настрій в момент мовлення, облік мовцем соціального стану співрозмовника, його ставлення до себе і об'єкту мовлення.

Серед стильових рис, притаманних рекламному стилю, виділяють інформативність, предметну конкретність, узагальнену образність, адресність, персоніфікацію і лаконічність [1: 56]. Зазначені стильові риси спираються на спектр екстралінгвістичних факторів. Інформативність обумовлена завданнями реклами, які полягають у тому, щоб проінформувати споживача про рекламований товар і його корисних властивостях.

До жанрів книжкової реклами традиційно відносять рекламну рецензію (або добірку рецензій), анотацію, уривки з рекламованої книги, цитати, відгуки читачів, інтерв'ю з автором і біографічну довідку. Деякі автори розглядають перераховані вище жанри лише як складові рекламної рецензії: реклама книг, театральних вистав найчастіше пишеться у жанрі рецензії, що обумовлено самим об'єктом рекламування.

На відміну від звичайної рецензії, у рекламній рецензії припустимі лише позитивні відомості про рекламований об'єкт. В рекламну рецензію часто включаються цитати з книги, висловлювання авторитетних осіб про рекламований об'єкт, думки авторів книги, творців кінофільмів та вистав [4].

Співробітники рекламних агентств знаходяться в постійному пошуку нових способів впливу на споживачів, що робить рекламну продукцію неймовірно мінливою. Пошук нових форм і способів впливу призводить до постійного появи оригінальних жанрів, нетрадиційних методів подачі матеріалу.

Отже, перспективними в цьому аспекті виступають дослідження пов'язані з жанрово-стилістичними особливостями відтворення рекламних текстів, на матеріалі різних мов (англійської, української).

БІБЛІОГРАФІЯ

1.Кожина М. Н. К основаниям функциональной стилистики / М.Н. Кожина. – Пермь, 1998. – 464 с. 2. Лившиц Т.Н. Реклама в прагмалингвистическом аспекте / Т.Н. Лившиц. – Таганрог, 1999. – 177 с. 3. Лившиц Т. Н. Специфика рекламы в прагматическом и лингвистическом аспектах : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Т.Н. Лившиц. - Таганрог: Б. И., 2009. 4. Назайкин А.Н. Практика рекламного текста / А.Н. Назайкин. – М.: Бератор-Пресс, 2008. – 211 с.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ

Дар'я КАЧУРА (Маріуполь, Україна)

Робота присвячена дослідженню текстів науково-технічного стилю та прийомів перекладу таких текстів в англійській та українській мовах. Було проаналізовано особливості науково-технічного тексту. Також було визначено основні перекладацькі трансформації в текстах даного стилю.

Ключові слова: науково-технічний стиль, прийоми перекладу, особливості перекладу, перекладацькі трансформації.

This paper is devoted to the study of scientific and technical style and ways of translation of such texts in English and Ukrainian. The peculiarities of scientific and technical texts are analyzed. The basic translation transformations, which are used in the texts of this type, are determined.

Keywords: scientific and technical style, ways of translation, peculiarities of translation, translation transformations.

Актуальність даної роботи визначається важливістю теоретичного осмислення проблем комплексних смислових перекладацьких трансформацій у зв'язку з підвищенням ролі науково-технічного перекладу і необхідністю його

адекватного забезпечення дослідженнями. Лінгвоперекладацьке дослідження особливостей комплексних перекладацьких трансформацій та використання їх при перекладі з англійської мови на українську набувають в наш час особливого значення у зв'язку з необхідністю всебічного вивчення мови науки і техніки на сучасному етапі науково-технічного прогресу.

Метою нашого дослідження є розгляд комплексних смислових перекладацьких трансформацій з точки зору змін, яким вони піддаються в текстах науково-технічної літератури, вивчити і зрозуміти особливості науково-технічного тексту та навчитись уникати труднощів, які можуть постати перед нами в процесі перекладу.

Об'єктом дослідження є переклад науково-технічних текстів .

Предметом дослідження є способи та прийоми перекладу англomомовних науково-технічних текстів українською мовою.

Розглянемо особливості науково-технічного стилю. Характерні риси наукового і технічного стилю: інформативність, логічність, точність і об'єктивність, а також ясність та зрозумілість. Крім того виділяють такі ознаки, як предметність, узагальнення, однозначність, лаконічність, доказовість, переконливість та ін. До головних мовних засобів належать абстрактна лексика, символи, велика кількість термінів, схем, таблиць, графіків, зразків-символів, іншомовних слів, наукова фразеологія, цитати, посилання, загальноновживана лексика, безсуб'єктність, безособовість синтаксису, відсутність всього того, що вказувало б на особу автора, його уподобання (емоційно-експресивні синоніми, суфікси, багатозначні слова, художні тропи, індивідуальні неологізми)[1: 13].

Серед лінгвістичних характеристик, що відрізняють науково-технічні тексти від інших типів тексту, більшість авторів називають наступні: складність синтаксичних конструкцій, лексична, синтаксична та композиційна стереотипізація; підпорядкованість естетичних властивостей прагматичним установкам та інтенції автора; регламентований характер використання емоційних можливостей; використання синтаксичних і лексичних штамів; переважання об'єктивності у викладі, поєднання безсуб'єктного способу викладу

з вираженням суб'єктивної думки автора, широке використання символів, та ін.[6:46].

Було виділено наступні прийоми перекладу науково-технічного тексту:

- Прийом смислового розвитку - полягає в заміні перекладної одиниці на контекстуальне, логічно пов'язане з нею слово чи словосполучення. В основі лежить принцип, коли згадана в тексті причина розвивається і замінюється її наслідком (або навпаки).

Approximately - точно / наближено

Trip - вмикати / вимикати

Apparent - здається / очевидний

- Прийом лексичного опущення - передбачає ігнорування в процесі перекладу деяких семантично надлишкових слів, які не несуть важливого смислового навантаження, їх значення найчастіше комплексно відновлюється в перекладі. Опущення є методом прямо протилежним прийому додавання.

- Just and equitable treatment - справедливе ставлення;

- Normal and regular – звичайний.

- Антонімічний переклад - це лексико-граматична трансформація, при якій заміна позитивної форми в оригіналі на негативну форму в перекладі або, навпаки, негативною на ствердну супроводжується заміною лексичної одиниці іноземних мов на одиницю ПЯ з протилежним значенням:

If $n = 1$, we may dispense with this condition;

Якщо $n = 1$, ми можемо цієї вимоги не накладати.

- Описовий переклад - це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця МО замінюється словосполученням, експлікує її значення, тобто що дає більш-менш повне пояснення або визначення цього значення на МП.

- Coil gradient - Перепад температури між котушкою і навколишнім маслом;

- Hydraulic water - Вода, що надходить в гідравлічний класифікатор.

Отже, ми розглянули різноманітні прийоми, за допомогою яких ми можемо грамотно та чітко зробити переклад науково-технічного тексту. До таких прийомів належать прийом смислового розвитку(модуляція), прийом лексичних опущень(компресія), антонімічний переклад, та описовий переклад. Всі вони мають свої власні особливості, але виконують одну головну роль: вони допомагають перекладачеві створити і побудувати безпомилкову структуру перевтілення і перекладу текстів наукової галузі.

БІБЛІОГРАФІЯ

1.Борисова Л.І. Лексичні особливості англо-українського науково-технічного перекладу/Л.І. Борисова-М., 2005. 2.Голікова Ж.А. Переклад з англійської на українську/Ж.А. Голікова-М., 2008. 3.Комісарів В.Н. Сучасне перекладознавство/В.Н. Коісаров-М., 2001. 4.Утробіна А.А. Теорія перекладу/А.А. Утробіна-М., 2009. 5.Федоров А.В. Основи загальної теорії перекладу. Четвертий вид., Перероб. і доп./А.В. Федоров-М., 1983. 6.Швейцер А.Д. Переклад і лінгвістика/А.Д. Швейцер-М, 1973. 7.Клімзо Б.М. Ремесло технічного перекладу/Б.М. Клімзо-М., 2006. 8.Нелюбін Л.Л. Введення в техніку перекладу/Л.Л. Нелюбін-М., 2009.

КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ПРОПОВІДІ

Олена ОЛІЙНИК (Маріуполь, Україна)

У статті розглядається християнська проповідь з лінгвістичної точки зору. Стаття присвячена особливостям композиції сучасної грецької проповіді, а саме структурі її побудови. Функції кожної складової частини проповіді також описані автором з наведенням прикладів задля наочного підтвердження висловлених тез.

Ключові слова: проповідь, структура, композиція, аналіз, жанр.

The article deals with Christian discourse, which is learned from linguistic point of view. The article is dedicated to features of modern Greek discourse's composition, in

other words to structure of its construction. Functions of every composing part of discourse are described by the author with some examples to confirm presented theses.

Key words: *discourse, structure, composition, analyze, genre.*

У зв'язку зі зміною громадсько-політичної ситуації у Греції за останні десятиліття, релігія як форма громадянської свідомості активно відновлює втрачені протягом XX століття позиції та займає властиве їй місце у житті людини та суспільства.

Згідно з думкою архімандрита Рафаїла (Кареліна) у жанровому ряду релігійного стиля (молитва, сповідь, привітання та ін.) проповідь – один з найяскравіших репрезентативних жанрів, вивчення якого у лінгвістиці грецької мови тільки розпочинається. Це обумовлено недостатньою розробкою текстового трактування функціональних стилів. Найбільше це має відношення до релігійного стилю, статус і місце якого у системі функціональних стилів грецької літературної мови були визначені лише на межі століть у зв'язку з кардинальними змінами соціальних відносин та зростанням ролі релігійної сфери у громадському житті (відкриття недільних шкіл; введення релігії, як обов'язкового предмету, у школі; заснування теологічних кафедр та факультетів; зростання чисельності вузько-спрямованих духовних навчальних закладів (шкіл, гімназій, університетів) та ін.). Все це створило необхідність опори текстового аналізу на християнську картину світу, що призвело до установи та опису сакральної складової проповіді [5].

За Д.А. Звездіним, жанр православної грецької проповіді загалом представлений групою текстів, однорідних за ситуацією спілкування, за стратегічною метою комунікації, за позицією автора та за характером адресованості [2].

На думку американського викладача гомілетики Фреда Б. Креддока, відправною точкою проповіді необов'язково має слугувати виключно біблійський текст. Це може бути будь-яка тема, ідея чи образ, до якого пізніше підбирається відповідний біблійський текст. У будь-якому разі, мова проповідника й текст Біблії створюють єдине ціле і повинні розглядатися сумісно [3].

Згідно з Фредом Б. Креддоком, будь-яка проповідь за своєю структурою поділяється на три умовні частини: вступ, основна частина та заключна.

Вступ виконує контактновстановлюючу функцію, тобто основною метою є привернення уваги слухачів та провокування їх на співчуття та співпереживання: *Ο μήνας Αύγουστος είναι ο μήνας της Υπεραγίας Θεοτόκου, της Παναγίας μας. Αν καθ' όλο το έτος έχουμε συχνές και πυκνές αναφορές για τη Μητέρα του Κυρίου, εκεί που αποκορυφώνεται η δοξολογική, τιμητική και ικετευτική αναφορά μας σ' Εκείνη, είναι κατά τον μήνα αυτό, λόγω της εορτής της Κοιμήσεώς της και της με αυτήν κατά την παράδοση της Εκκλησίας μας συνδεδεμένης μεταστάσεώς της. – Серпень – місяць присвячений Пресвятій Діві нашій, Богородиці. Незважаючи на те, що протягом усього року ми згадуємо Божу Мати, але саме тепер ми найбільш звеличуємо, шануємо Її й звертаємося до Неї зі своїми тривогами через церковну традицію святкування свята Успіння [6].* Таким чином, саме у вступі декларується тема проповіді.

Основна частина тексту проповіді у більшості випадків представляє собою викладення тез та підтверджуючих аргументів, наприклад: *Όλοι λοιπόν πάσχουμε εξωτερικά και εσωτερικά. Εξωτερικά: με τις διάφορες αρρώστιες, τους πόνους, τις δοκιμασίες της ζωής, εσωτερικά: με τα διάφορα πάθη και τις αδυναμίες μας. – Усі ми страждаємо з зовні та з середини. Ззовні через постійні хвороби, болі та життєві випробування, а внутрішньо через наші пристрасті чи слабкості [6].*

На цьому етапі у проповідника на меті є розкриття сутності проблеми, переконання аудиторії в істинності аргументів. Від слухачів очікується розуміння. Домінуючим типом мовлення в основній частині проповіді виступає не тільки міркування, але й опис чи оповідь (найчастіше це невеликі розкази чи історії, які виконують ілюстративну функцію).

У заключній частині ж узагальнюється повна картина сказаного, робляться висновки. Саме тому, найчастіше проповідь завершується побажаннями чи призовами, наприклад: *Η Παναγία μας λοιπόν έχει τη δύναμη να μας βοηθήσει σε όλα μας τα προβλήματα. – Богородиця має силу нам допомогти у всіх наших незгодах; Δεν έχουμε παρά να προστρέχουμε συνεχώς σ' Αυτήν – και όχι μόνον με τις παρακλήσεις*

– με την πεποίθηση ότι η βοήθειά της αποτελεί και χαρά, αλλά και ανάγκη της. – Ми повинні звертатися до Неї в наших молитвах з твердою надією на Її допомогу та співчуття [6].

Обов'язкова ритуальна кінцівка – слово «амінь».

Отже, сучасні проповіді, якщо розглядати їх композиційну структуру, поділяються на три основні частини, кожна з яких виконує певну функцію, а отже пропуск тієї чи іншої складовою частини не є можливим.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Блох М. Я. Теоретические основы грамматики / Блох Марк Яковлевич. – М. : Высшая школа, 2002. – 160 с.
2. Звездин Д. А. Православная проповедь как жанр церковно-религиозного стиля современного русского литературного языка: дис... кан. фил. наук : 10.02.01 / Звездин Дмитрий Александрович. – Челябинск, 2012. – 201 с.
3. Крэдок Фред Б. Проповедь / Фред Б. Крэдок. – К. : Вера и святость, 2007. – 246 с.
4. Митрополит Афанасий (Лимасольский) Открытое сердце Церкви / Пере. А. Волгиной, А. Саминской. – М. : Изд-во Сретенского монастыря, 2014. – 320 с.
5. О мистической красоте церковного языка [Електронний ресурс] / Архимандрит Рафаил (Карелин) // Официальный сайт архимандрита Рафаила (Карелина). – Режим доступа : <http://www.hram-ks.ru/Karelin1.shtml>
6. Ὑπεράγια Θεοτόκε, σῶσόν ημᾶς [Електронний ресурс] / ΠΑΡΑΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ // ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ. Συλλογὴ Κηρυγμάτων Γιὰ Κάθε Κυριακή, Ἑορτῶν καὶ Ἀγίων. – Πηγὴ : <http://kirigmata.blogspot.com/search/label>

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ

Валерія СЕРЕДА (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуто питання перекладу юридичних текстів та вирішення проблем при його здійсненні з точки зору лінгвокультурного аспекту. Розглянуто фактори перекладу юридичного тексту в умовах міжкультурної комунікації та

виявлена роль перекладу як посередника у процесі збагнення і розуміння різних культур.

Ключові слова: юридичний переклад, проблеми перекладу, лінгвокультурний аспект, міжкультурна комунікація.

Legal translation and solving its problems in terms of linguocultural aspect are examined in the paper. The factors of legal translation in terms of intercultural communication are examined and the importance of translation as a mediator in the process of cultural dialogue is defined.

Key words: legal translation, translation problems, linguocultural aspect, intercultural communication.

Розвиток лінгвокультурного напрямку обумовлюється прагненням до осмислення феномена культури як специфічної форми існування людини і суспільства в світі. Саме переклад є посередником у процесі збагнення і розуміння різних культур, в здійсненні контактів і спілкуванні між ними [3].

Теоретичну основу даного дослідження в галузі впливу лінгвокультурних факторів на переклад юридичних текстів становлять праці Л.С. Бархударова, В.М. Комісарова, Я.І. Рецкер, Т.Р. Левицької і А.М. Фітерман. Актуальність нашого дослідження зумовлена недостатньою лінгвістичною вивченістю мовних «звичок» носіїв різних культур та необхідністю аналізу культурно-історичного та актуально-подієвого характеру лінгвоетнічних розбіжностей між носіями іноземної мови та мови перекладу при перекладі юридичних текстів [4].

Об'єктом нашого дослідження є англomовні юридичні тексти.

Предметом дослідження є вплив лінгвокультурних факторів на переклад текстів юридичного характеру.

Мета дослідження полягає у досягненні оптимального перекладу юридичних текстів з англійської на українську мову, за умови забезпечення мовної реалізації суспільного призначення, відповідності правового узусу та урахуванням лінгвокультурних особливостей мов оригіналу та перекладу.

Для досягнення мети дослідження треба вирішити такі завдання:

- 1) виявити загальні особливості юридичного перекладу;

- 2) розглянути лінгвокультурні фактори перекладу юридичних текстів;
- 3) визначити труднощі перекладу юридичних документів;
- 4) виявити спектр трансформацій, які використовуються при юридичному перекладі, та описати головні шляхи вирішення проблем перекладу юридичних текстів з використанням цих трансформацій.

Методи дослідження – метод порівняльного аналізу, описовий метод, історичний метод.

Матеріалом для дослідження стали оригінальні тексти окремих норм статей Конституції США (Constitution for the United States of America) та документи нормативно-правової бази США.

Теоретичне значення даної роботи полягає в тому, що вона може являтися основою для подальшого вивчення особливостей впливу лінгвокультурних факторів при перекладі юридичних текстів.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути застосовані в навчальному процесі (при викладанні теорії та практики перекладу та фахового перекладу), а також слугувати опорою при перекладі текстів юридичного напрямку.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в розробці, обґрунтуванні певного алгоритму вирішення проблеми перекладу юридичного тексту та розвитку науково-методологічних підходів і практичних рекомендацій з формування та застосування дієвих механізмів перекладу юридичного тексту різних носіїв культури.

Мова права передбачає спеціалізованість лексики, яка охоплює широкий спектр правових галузей та інститутів. При перекладі юридичних документів необхідно враховувати існуючу різницю в законодавствах країн, особливості українського та англійського юридичного дискурсу. Перед перекладачем постає проблема адекватної передачі змісту юридичних документів при перекладі з однієї мови на іншу [1]. Розгляд факторів перекладу будь-якого тексту в умовах міжкультурної комунікації будується з урахуванням основних особливостей мовної культури, типу і механізму соціального кодування рідної (української) та

іноземної (англійської) мов. Такий підхід дозволяє виявити нову точку зору для вирішення практичних задач, пов'язаних з проблемами перекладу юридичного тексту. Чільну роль у цьому зв'язку грає не тільки володіння соціальними знаннями правових норм, юридичної термінології, судово-процесуальних систем, але й особистісні якості перекладача, оскільки переклад будь-якого тексту припускає взаємодію суверенних національних мов, і, відповідно, культурних концептів. Перекладач повинен володіти специфікою образів і зв'язаних з ними програмами діяльності тих типів культур, між якими ведеться комунікація [2].

Перспектива нашого дослідження полягає у подальшому вивченні впливу лінгвокультурних факторів на матеріалі німецькомовних юридичних текстів.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод / Л.С. Бархударов – М.: Книга, 2003. – 75 с.
2. Коптілов В.А. Теорія і практика перекладу / В.А. Коптілов – К.: Логос, 2003. – 91 с.
3. Латышев Л.К. Курс перевода: эквивалентность перевода и способы ее достижения / Л.К. Латышев – М.: Международные отношения, 1981. – 48 с.
4. Швейцер А.Д. Перевод в контексте культурной традиции / А.Д. Швейцер – М.: Книга, 2001. – 32 с.

СЕКЦІЯ 2

КОНТРАСТИВНА ЛІНГВІСТИКА ТА ЛІНГВІСТИЧНА ТИПОЛОГІЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ИССЛЕДОВАНИЕ ИНТЕРФЕРЕНЦИИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ВТОРОГО ЯЗЫКА

Athan MUSTAKAS (Maruupol, Ukraine)

Стаття аналізує процес та результат передачі деяких лінгвістичних фактів з однієї на інші мови.

Ключові слова: інтерференція, трансференція.

The article analyzes the process and the result of transfer of certain native linguistic phenomena into the target language.

Keywords: *interference, transference*

При контрастивных лингвистических исследованиях обнаруживаются отклонения и сходности между исходным, родным языком и иностранным языком – целью. Процесс и результат перемещения определённых явлений родного языка в новый, изучаемый язык определяется как интерференция. Интерференцию можно препятствовать; в обратном случае идёт речь о трансференции. В этом случае нужно проанализировать ошибочные явления и устранить их в будущем. В примерах ниже следуют случаи интерференции и трансференции между разными европейскими языками и объясняется их происхождение.

Сербы и хорваты, живущие в Германии, имеют трудности при произношении звуков /*ö*/ и /*ü*/ немецкого языка, так как эти звуки отсутствуют в фонологическом составе их языков. В этом случае они употребляют звук /*e*/ вместо звука /*ö*/ и /*i*/ вместо звука /*ü*/:

schön красивый* > *schen* *müde усталый* > *mide

Греки и итальянцы решают эту проблему через дифтонгизацию:

schön* > *schion* *müde* > *miude

Школьники первых классов, у которых родной язык является немецким не могут произносить сразу звуки /*δ*/ и /*θ*/ правильно и употребляют временно звуки /*z*/ соответственно /*t*/:

this is это* > *zis is* *I think думаю* > *I tink

Иностранцы с низким уровнем образования, живущие в Германии, не владеют морфологией немецкого языка совершенно и при трудностях упрощают склонение существительных и спряжение глаголов. Например, при склонении существительного ***дом*** получается следующая парадигма:

именительный падеж, единственное число: ***das Haus дом***

родительный падеж, единственное число: ***des Hauses***

именительный падеж, множественное число: ***die Häuser***

Все эти формы замещают с ошибочной формой ***die Haus***

При спряжении глаголов употребляют, в общем и целом инфинитив:

trinken *пить*

ich trinke *пью* > ich trinken du trinkst *пьёшь* > du trinken

Часто пропускают личные местоимения, которые в немецком языке являются обязательными, если в их родных языках они отсутствуют:

ich verstehe *понимаю* > verstehe

ich verstehe nicht *не понимаю* > nicht verstehe

Носители языков в которых категории определённого артикля и грамматического рода отсутствуют (турки, венгры) не могут сразу освоить правила и логику их применения и упрощают все алломорфы в одну форму.

Определённый артикль в немецком языке является одновременно и указателем грамматического рода и при склонении имеет для каждого падежа свои формы (**der, des, dem, den, die, das**). Статистически доказано, что из этого инвентаря предпочитается форма **die** и что она употребляется для всех падежей обоих чисел.

В языках, которые имеют категорию определённого артикля, правила его употребления не всегда совпадают. Большие отклонения обнаруживаются в румынском языке:

Căile Ferate Române *Румынские Железные дороги*

Первое слово (**Căile**) состоит от существительного **căi *дороги*** и суффикса – **le**, определённый артикль, именительный падеж, множественное число. В других языках, имеющих артикль, нельзя употребить его:

Deutsche Bahn *Немецкие Железные Дороги*

British Rail *Британские ЖД*

Български Държавни Железници *Болгарские Государственные ЖД*

Ελληνικοί Σιδηρόδρομοι *Греческие ЖД*

Ferrovia dello Stato *Государственные ЖД (Италия)*

Universitatea București *Университет Бухареста*

Первое слово в верхнем румынском примере (**Universitatea**) состоит от существительного **universitate** и суффикса –**a**, определённый артикль, женский

род, именительный падеж, единственное число. В следующих языках нельзя употребить артикль:

Universität Basel *Базельский университет*

Université de Colmar *Кольмарский университет*

Πανεπιστήμιο Αθηνών *Афинский университет*

Разницу можно найти и между языками имеющими категорию глагольного вида. Болгарский язык образует время перфект в совершенном и несовершенном виде. Совершенный перфект обозначает однократное, законченное действие, а несовершенный многократное, длительное действие и действие к которому относимся с расстоянием и хотим выразиться неопределённо.

Болгары, изучающие греческий язык применяют этот способ образования в двух глагольных видах и в языке – цели:

виждам съм *видел* видях съм *увидел*

έχω βλέπει *видел* έχω δει *увидел*

В греческом языке можно формировать время перфект только в совершенном виде (έχω δει), а эта форма имеет все функции двух форм перфекта в болгарском языке.

Разницы существуют и при применении сослагательного наклонения в болгарском и греческом языке. В первом языке употребляется сослагательное наклонение несовершенного вида, когда речь идет о чём-то которое планируем или стараемся делать. В греческом языке эти семантические нюансы выражаются сослагательным наклонением совершенного вида:

Иван отиде в библиотеката да събира материал

Иван пошёл в библиотеку собрать материалы

На греческом языке придаточное предложение надо выразить сослагательным наклонением совершенного вида, так как глагол главного предложения тоже в совершенном виде:

Ο Ιβάν πήγε στη βιβλιοθήκη να μαζέψει υλικό

Греки, изучающие болгарский язык часто образуют выше сказанное предложение следующим образом:

Иван отиде в библиотеката да събере материал

Эта структура, грамматически правильна, не содержит семантический компонент намерения, планирования. Наоборот, болгары изучающие греческий язык употребляют в начале изучения этого языка сослагательное наклонение в совершенном виде, но такая структура в греческом языке недопустима:

Ο Ιβάν πήγε στη βιβλιοθήκη να μαζεύει υλικό

Русские, которые изучают немецкий или английский язык, под влиянием аналогии, пропускают в начальной фазе изучения этих языков сочинительный глагол (**copula**) из-за факта, что в русском языке настоящее время образуется без такого глагола в виде так называемых именительных предложений:

ich Student я студент

ich bin Student

I am a student

I eating кушаю

I am eating

Как показали данные сверху пояснения и примеры, интерференция является причиной ошибок при изучении второго языка. Контрастивная лингвистика помогает предсказать и выследить случаи интерференции из родного в изучаемый язык и облегчает процесс его усвоения.

БИБЛИОГРАФИЯ:

1. Meike, M.: Aktuelle Perspektiven der kontrastiven Sprachwissenschaft: Deutsch Spanisch Portugiesisch. Tübingen, 2015.
2. Beck, S.: Contrasting English and German grammar: an introduction to syntax and semantics. Berlin, 2014.
3. Molnar, K.: Substantivdetermination im Deutschen und im Ungarischen: eine sprachtypologisch - kontrastive Analyse. Berlin, 2014.
4. Handschuhmacher, S.: Aspekte der Phraseologie Italienisch – Deutsch kontrastiv. Darmstadt, 2014.
5. Olszewska, D.: Kontrastive Linguistik und interkulturelle Kommunikation. Leipzig, 2014.
6. Hamelin, L.: Linguistique contrastive et traductologie anglais – français. Paris, 2014.
7. Randhage, S.: Werbung im Sozialismus: eine vergleichende Analyse ost-deutscher Werbesprache. Frankfurt, 2013.
8. Kiesler, R.: Zur Syntax der Umgangssprache: vergleichende Untersuchungen zum Französischen, Italienischen und Spanischen. Mainz, 2013.
9. Tekin, Ö. Grundlagen der kontrastiven Linguistik in Theorie und Praxis. Tübingen, 2012.
10. Dammel, A.: Kontrastive germanistische Linguistik. Frankfurt, 2010.
- 11.

Gnutzmann, C. [Hrsg.]: Kontrastive Linguistik. Bern, 1990. 12. Sternemann, R.: Einführung in die konfrontative Linguistik. Leipzig, 1983. 13. Rein, K.: Einführung in die Kontrastive Linguistik. Darmstadt, 1983.

СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тетяна АКІНІНА (Маріуполь, Україна)

У даній статті розглянуто способи відтворення англomовних авторських неологізмів засобами української мови. Визначено загальне формулювання терміну «авторський неологізм». Окреслено основні засоби перекладу авторських неологізмів, охарактеризовано загальні визначення цих способів перекладу та наведено приклади авторських неологізмів.

Ключові слова: *авторський неологізм, способи перекладу, вживання неологізмів, перекладацька проблема, транслітерація, транскрипція, калька, описовий переклад.*

The present article deals with the methods of translation English author neologisms into the Ukrainian language. The general term of the «author neologism» is defined. The main methods of translation and the general definition of these methods are characterized. Examples of the author neologisms are given.

Key words: *author neologisms, method of translation, general definition, transliteration, translation, calque, descriptive translation.*

Мова являє собою складну динамічну систему, оскільки перебуває в постійному русі, безперервно розвивається та вдосконалюється. Одним із факторів, що засвідчує динамічний характер мови, є поповнення її лексичного складу новими словами, які в науковій літературі кваліфікуються як неологізми.

Авторські неологізми вивчалися в різних аспектах. Зокрема великий внесок зробили Габінська О. А., Земська О. А., Ликов О. Г., Лопатін В. В., Фельдман Н. І., Ханпіра Е. І. та ін. На українському мовному ґрунті особливості творення авторських неологізмів вивчали Вокальчук Г. М. [2], Герман В. В. [2], Павленко Л. П. [3], Стишов О. [4], Чабаненко В. А. [6]. Однак особливості відтворення

окремих компонентів авторських неологізмів при перекладі з англійської на українську мову не були відображені в сучасних дослідженнях в достатній мірі, що і обумовило **актуальність** теми даної роботи.

Об'єктом даного дослідження є авторські неологізми англійської мови.

Предметом дослідження є відтворення авторських неологізмів англійської мови в українській.

Метою дослідження є встановлення засобів відтворення англійських авторських неологізмів в українській мові.

Матеріалом дослідження є суцільна вибірка авторських неологізмів з твору Джоан Роулінг «Harry Potter and the Philosopher's Stone» та його перекладу українською мовою Віктора Морозова «Гаррі Поттер і філософський камінь» у кількості 145 одиниць.

Авторські неологізми – це слова, котрі виникають завдяки поетам, письменникам, публіцистам з метою посилення експресивності твору. Щойно вигадані автором слова відрізняються від звичайних, широко уживаних слів. Авторські неологізми часто не становляться одиницями словника, хоча деякі, найбільш вдалі та комунікативно значущі чи необхідні слова, переймаються мовним колективом та попадають в словниковий склад мови.

Однією з перекладацьких проблем є складність відтворення безеквівалентних одиниць, до яких належать авторські неологізми. Проблеми перекладу безеквівалентних одиниць приділяли увагу з початку виникнення перекладознавства. Причинами існування труднощів при відтворенні авторських неологізмів перш за все є особливості словотворення у мові оригіналу і мові перекладу, та розбіжності у картині світу цих мов.

В ході міжмовних контактів, було створено ряд шляхів передачі авторських неологізмів.

Транскрипція і транслітерація відносяться до квазі безперекладних методів передачі неологізмів. Названі так тому, що при використанні цих прийомів, акт перекладу як би оминається та замінюється актом запозичення звукової (при транскрипції) або графічної (при транслітерації) форми слова разом із значенням.

*The four houses are called **Gryffindor, Hufflepuff, Ravenclaw, and Slytherin.** Each house has its own noble history and each has produced outstanding witches and wizards.*

Гуртожитки називаються Грифіндор, Гафелпаф, Рейвенклов і Слизерин. Кожен гуртожиток має шляхетну історію й пишається своїми видатними чарівницями та чаклунами.

Всі чотири слова є назвами факультетів в чаклунській школі, та були так названі на честь засновників цих факультетів. Кожне з слів було перекладено за допомогою методу транскрипції, і обумовлено тим, що це власні назви. *Gryffindor* – назва запозичена з французької мови – «золотий грифон». Слово *Ravenclaw* складаються з двох слів ворон + пазур. Можливо малось на увазі, що учні цього факультету чипляються за знання мертвою хваткою.

Якщо поділити слово *Slytherin*, то помітно, що основа нагадує англійське *sly* – хитрий, лукавий, а закінчення *therin* – щось у середині. Можливо, це означає те, що в середині чого хитрість та лукавство. *Slither* – рух змії.

Hufflepuff – фразеологічний оборот, що позначає: пихтїти від стомленості після тяжкої праці. Що є дуже доречним, так як саме студенти цього факультету вимушені наполегливіше навчатися, тому що вони з сімей маглів.

Транслітерація та транскрипція широко використовувались перекладачами аж до кінця XIX століття.

Серед власне перекладних методів, виокремлюється калькування, котре займає проміжне положення поміж повністю перекладними і безперекладними методами відтворення авторських неологізмів. Калькування припускає існування двосторонніх міжмовних відповідностей між елементарними лексичними одиницями, котрі і використовуються у якості «будівельного матеріалу» для відтворення внутрішньої форми запозиченого або перекладного слова.

*It was sweltering hot, especially in the large classroom where they did their written papers. They had been given special, new quills for the exams, which had been bewitched with an **AntiCheating spell.***

Стояла задушлива спека, особливо у великому класі, де вони складали письмові іспити. Для цього їм видали нові пера, зачаровані спеціальним закляттям від списування.

Конструкція *anticheating* (spell), перекладена автором як *закляття від списування* складається з основи «*cheat*», котра перекладається як обманювати, списувати та префікс «анти-, проти-». Автор переклав даний неологізм максимально близько до контексту, використав спосіб такий, як калькування.

Перевагою методу калькування є стислість та простота отриманого з його допомогою еквіваленту і його співвідношення до первинного слова, що досягає цілковитої оборотності відповідника.

Описовий переклад відноситься до некалькуючих методів передачі неологізмів. Описовий переклад полягає у відтворенні значення іншомовного слова за допомогою більш-менш розповсюдженого пояснення. Цей спосіб можна застосовувати як для пояснення значення у словнику, так і при перекладі неологізмів у конкретному тексті [5].

*His face fell, because the **Remembrall** had suddenly glowed scarlet...*

*Невіл роззявив рота, бо **Нагадайко** раптом став яскраво-червоним...*

Значення неологізму передається за допомогою пояснення. Слово *remembrall* складається з двох слів: remember – пам'ятати та all – усе. З метою збереження фантастичної забарвленості, перекладач використовує описовий еквівалент за контекстом, отримуємо слово – *нагадаймо*.

Розглянувши основні види перекладацьких трансформацій авторських неологізмів з англійської на українську мову на прикладі роману Джоан Роулінг «Гаррі Поттер і філософський камін» та проаналізувавши їх, ми визначили найбільш та найменш поширені засоби перекладу. В результаті проведеного дослідження було встановлено, що найбільш поширеним засобом перекладу авторських неологізмів з англійської мови на українську є калька. Найменш поширеним способом перекладу виявилась транскрипція.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні засобів перекладу не лише з англійської, але й грецької мов на українську. А також створення універсального засобу перекладу авторських неологізмів.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вокальчук Г.М. Оказіональна номінація осіб в українській поезії 20–30-х років ХХ століття / Г.М. Вокальчук – К.: Освіта, 1991. – 23 с.
2. Герман В.В. Індивідуально-авторські неологізми (оказіоналізми) в сучасній поезії / В.В. Герман – К.: Освіта, 1999. – 22 с.
3. Павленко Л.П. Складні іменники-оказіоналізми в поетичному контексті / Л.П. Павленко – Л.: Наука, 1983. – 33–35 с.
4. Стишов О. Новотвори на основі власних назв у мові засобів масової інформації / О. Стишов – Кіровоград: РВУК- ДПУВ ім. В. Винниченка, 2005 – 51–55 с.
5. Ханпира Э.И. Об окказиональном слове и окказиональном словообразовании / Э.И. Ханпира – М.: Наука, 1966. – 154 с.
6. Чабаненко В.А. Норми словотворення і мовна експресія / В.А. Чабаненко – Мовознавство, 1982. – 13–21 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКИХ ДІАЛЕКТНИХ РЕАЛІЙ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Поліна ВОРОНЧУК (Маріуполь, Україна)

У роботі розглянуті особливості відтворення діалектизмів в англійських перекладах української художньої прози, способи й засоби забезпечення адекватної передачі українських діалектизмів, фразеологізмів та інших діалектних реалій англійською мовою. Поняття діалектизмів розглядається як одна з головних проблем перекладача під час перекладу художнього твору.

Ключові слова: *художня література, діалектизм, діалектні реалії, способи перекладу.*

The features of reproduction of dialecticisms in the English translation of the Ukrainian fiction, ways and means of ensuring adequate transfer of the Ukrainian dialecticisms, idioms and other dialect realities in English are examined in the paper. The dialecticism is considered to be one of the main problems of the fiction translation.

Key words: *fiction, dialecticism, dialect realities, means of translation.*

Діалектизми – це багатий нелітературний пласт, який вимагає всебічного перекладознавчого дослідження з урахуванням специфіки його структурно-морфологічного, семантико-стилістичного, соціофункціонального аспектів.

Актуальність теми зумовлена загальною тенденцією сучасних лінгвістичних та перекладознавчих досліджень до багатоаспектного аналізу художнього тексту.

Об'єктом дослідження є явища діалектизму у двох мовах – англійській та українській, а предметом дослідження – способи відтворення словотвірних, семантичних та функціональних особливостей українських діалектизмів у художньому дискурсі.

Мета роботи полягає у дослідженні особливостей відтворення діалектизмів в англійських перекладах української художньої прози.

Мета дослідження передбачає розв'язання таких завдань:

- з'ясувати критерії ідентифікації англійських та українських діалектизмів;
- уточнити поняття “діалектизм”;
- визначити стратегію й тактику перекладу діалектизмів;
- вивчити способи й засоби забезпечення адекватної передачі українських діалектизмів та фразеологізмів англійською мовою.

Мета і завдання дослідження визначили його методи: опису – для систематизації й класифікації одиниць українських діалектизмів та способів і прийомів їх відтворення; зіставлення – для встановлення взаємозумовленості між українськими діалектизмами та їх англійськими відповідниками. Також використовувалися елементи контрастивного та компонентного аналізу.

Матеріалом дослідження слугував корпус діалектизмів твору Валер'яна Підмогильного «Місто» у перекладі М. Тарнавського у кількості 70 одиниць.

Теоретична значущість роботи полягає у комплексному дослідженні специфіки відтворення словотвірних, семантичних та функціональних особливостей українських діалектизмів в англійських перекладах української художньої прози.

Практична значущість дослідження полягає у змозі використати матеріали дослідження як допоміжний матеріал при викладанні таких дисциплін як лінгвокраїнознавство, історія перекладу, теорія та практика перекладу.

Особливості утворення та функціонування літературного стандарту мови впливають на мовну ситуацію, що у свою чергу формує риси стилю текстів художньої літератури.

Для вивчення способів передачі діалектних реалій, ми звернулися до праць класика українського перекладознавства Р.П. Зорівчак. Вчена наводить наступні способи трансляційного перейменування діалектних реалій: транскрипція (транслітерація); гіперонімічне перейменування; дескриптивна перифраза; комбінована реномінація; калькування (повне і часткове); міжмовна транспозиція на конотативному рівні; методи уподібнення (субституція); винайдення ситуативного відповідника; контекстуальне роз тлумачення [1: 93-141].

Майже усіма цими способами користувався Максим Тарнавський при перекладі твору В. П. Підмогильного «Місто». Канадський перекладач використав наступні способи передачі діалектичної лексики:

1) транскрипція (транслітерація) (у кількості 1 одиниці): з *червінцем* грошей [2: 14] - with one *chervinets* [3: 24];

2) гіперонімічне перейменування (у кількості 10 одиниць): вчинити йому смерть коло *зборні* [2: 39] - to execute him before *the assembled villagers* [3: 54];

3) дескриптивна перифраза (у кількості 9 одиниць): він якось повернеться до рідного *кубла* [2: 66] - he would return to his comfortable *nest* [3: 81];

4) калькування (у кількості 5 одиниць): *мо'*, заспіваємо [2: 28] – *how 'bout a song* [3: 42];

5) міжмовна транспозиція на конотативному рівні (у кількості 23 одиниць): він *силоміць вирядився* до інституту [2: 49] - he *forced himself to visit* the Institute [3: 63];

6) методи уподібнення (субституція) (у кількості 3 одиниць): *скаламуть* у думках [2: 16] – a *muddiness* in the mind [3: 27];

7) винайдення ситуативного відповідника (контекстуальний переклад) (у кількості 4 одиниць): приймати кожному всіх *односпілчан* [10, с.56] - *hosting any fellow-members* [19, с.70];

8) контекстуальне розтлумачення (інтерпретація реалій) (у кількості 15 одиниць): весну в місті несуть не ластівки, а *бендюжники* [2: 76] - *spring is brought to the city not by sparrows but by wagon drivers* [3: 91].

Аналізуючи переклад, виконаний Максимом Тарнавським, можна дійти висновку, що автор ставить на перше місце інтерпретацію реалії однієї мови на іншу, тобто передає контекстуальну сутність.

Питання про те, як краще передати реалію — транслітерацією чи розширити зміст, виклавши дефініцію реалії, і досі залишається невирішеним. У випадку, коли перекладач занадто часто використовує при перекладі такий спосіб як транскрипція (транслітерація), у читача, котрий не знає мову оригінала, можуть з'явитися питання та існує велика вірогідність, що він нічого не зрозуміє. Але з іншого боку, відмовляючись від транскрипції (транслітерації) можна втратити самотність та колорит мови, з якої перекладають.

Перспективою роботи є більш поглиблене вивчення українських реалій та засоби передачі їх іншими мовами, зокрема, німецькою.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози) / Р. П. Зорівчак. — Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. — 216 с.
2. Підмогильний В. П. Місто. [Електронний ресурс] / Електронна бібліотека української літератури. — С. 1–90 — С. 245 — Режим доступу: <http://www.ukrclassic.com.ua>
3. Tarnawsky M. The City [Електронний ресурс] // Ukrainian Literature. — 2014. — Vol. 4 — С. 103 — Режим доступу: www.UkrainianLiterature.org

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ «ПТАХ»

Валерія ІВАНЮК (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуті основні поняття лінгвокультурології, підходи до вивчення концептів, а також саме поняття лінгвокультурного концепту. Були

описані методи дослідження лінгвокультурного концепту та було проведено зіставний аналіз паремій англійської, української та грецької мов з вербалізаторами концепту «ПТАХ».

Ключові слова: лінгвокультурологія, лінгвокультурний аналіз, концепт, вербалізатори, концептуальний аналіз.

Термін «концепт» використовується у сучасній лінгвістиці на позначення інформаційної одиниці, що вербалізується у мові.

Питання лінгвокультурних концептів та їх лексичних відповідників вже було досліджено В.М. Телією, Н.Д. Арутюновою, А. Вежбицькою, О.С. Кубряковою, В.І. Карасиком. Дослідженням вербалізаторів концепту «ПТАХ» займалися Тхор Н. М. та Попик І. С. [3]. Але в площині порівняльних студій бракує досліджень вербалізаторів концептів на матеріалі різних мов, що й зумовлює актуальність нашого дослідження, яка підсилюється вивченням особливостей культури та світогляду різних лінгвокультурних спільнот.

Об'єктом дослідження є вербалізатори концепту «ПТАХ», що є релевантними для англослов'янської, українослов'янської та грекослов'янської лінгвокультур.

Предметом дослідження є образна складова концепту «ПТАХ» на матеріалі паремій англійської, української та грецької мов.

Метою нашого дослідження є аналіз образної складової концепту «ПТАХ» та його відтворення в українослов'янській, англослов'янській та грекослов'янській лінгвокультур.

У сучасній науці існують два основних підходи до вивчення концептів: лінгвокогнітивний та лінгвокультурологічний [2]. З боку лінгвокультурологічного підходу лінгвокультурний концепт розглядається як ментальне утворення, відзначене етносемантичною специфікою.

Щодо методики дослідження лінгвокультурних концептів, то основним методом дослідження прийнято вважати концептуальний аналіз. Методика концептуального аналізу залежить від розуміння і можливості структурування концепту. Аналіз робіт з структури концепту дозволяє зробити висновок, що дослідники різних наукових шкіл виокремлюють в його складі деякі подібні базові компоненти, такі як образ, поняття і додаткові ознаки (ціннісна складова

(В.І. Карасик, Г.Г. Слишкін), значуща складова (С.Г.Воркачев), інтерпретаційне поле (З.Д. Попова, І.А. Стернин) і т.д.).

Для реконструкції мовної свідомості у нашому дослідженні ми використовували аналіз образної складової концепту «ПТАХ», що є релевантним для мовного матеріалу, який обмежений прислів'ями.

Ми виявили спільне та специфічне у асоціативних зв'язках, пов'язаних з вербалізацією цього концепту в англійській, українській та грецькій пареміосферах.

Наше дослідження було сфокусовано на дослідженні семантичної структури вербалізаторів концепту «ПТАХ», що дало змогу побудувати модель семантичного поля для лексем української, англійської та грецької мов, що вербалізують концепт «ПТАХ», а також на аналізі образної складової концептів, дослідженні та зіставленні образної складової концептів на прикладі паремій англійської, української та грецької мов.

У роботі було проаналізовано 225 паремій з пареміологічних словників української, англійської та грецької мов, що мали у своєму складі лексеми, які репрезентували концепт «ПТАХ».

Ми вираховували кількісне співвідношення вживаності лексем на позначення концепту «ПТАХ» в англійській, українській та грецькій мові. Так, найбільш продуктивними у творенні англійських паремій стали такі лексеми: bird (20%), duck (14%), crow (14%). В українській мові: ворон (19%), курка (16%), птах (15%). У грецькій мові: η κότα (η όρνιθα) (24%), ο κρόκος (η κουρούνα) (14%), ο πετεινός (ο κόκορας) (14%), το πουλί (14%). Це свідчить про те, що у проаналізованих пареміях англійської мови на перший план за вживаністю виходить лексема «bird» у значенні свободи, мрії, єдності, вдачі, мудрості та досвідченості; на другий план – лексема «duck» на позначення простоти, вразливості, слабкості, безглуздості, байдужості. На третьому місці за вживаністю стоїть лексема «crow», на позначення мудрості, хитрості та підступності. В українській мові найбільш репрезентованою виявляється лексема «ворон», яка виступає на позначення мудрості, хитрості та дурості. На другий план виходить лексема «курка», що

позначає дбайливість, жіночність, безсилість та кволість, слабкість, дурість. На третьому місці за вживаністю, на відміну від англійської мови, виступає лексема «птаха», що вживається на позначення свободи, талану, вдачі або невдачі, волі, незалежності та індивідуальності. У грецькій мові найуживанішою є лексема η κότα (η όρνιθα), що позначає дбайливість, метушливість та дурість. На другому місці – лексема ο κρόκος (η κουρούνα) (14%), на позначення дурості та хитрості, ο πετεινός (ο κόκορας) (14%) на позначення недолугості, невдачі, або навпаки - талану, το πουλί (14%) на позначення волі, незалежності, хитрості. На третьому місці за вживаністю виступає лексема η κουκουβάγια (η γλάυκα), що часто позначає добру або навпаки погану звістку.

Отже, ми дійшли висновку, що при рівних вербалізаторах ми можемо виділити схожості у їх семантичному значенні. Так, наприклад, лексеми «bird», «птаха», «το πουλί» вживаються на позначення свободи, незалежності та волі в усіх трьох мовах. Лексеми «crow», «ворон», «ο κρόκος (η κουρούνα)» в даних мовах виступають на позначення хитрості. В українській та грецькій мові лексеми «курка», «η κότα (η όρνιθα)» вживаються на позначення дбайливості та дурості. Але існують і відмінності у вживанні тих чи інших лексем, що зумовлені етноспецифікою мови. В англійській мові, наприклад, окрім вищезазначених, лексема «bird» набуває ще й значення мрії, єдності, вдачі, мудрості та досвідченості; в українській мові лексема «птаха» набуває значення вдачі або невдачі та індивідуальності. В українській та англійській мові, на відміну від грецької, лексеми «crow» та «ворон» позначають мудрість. Лексема «η κότα (η όρνιθα)» в грецькій мові позначає метушливість, а в українській мові набуває значення безсилості та кволості, слабкості.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Аскольдов С. А. Концепт и слово // Русская словесность. Антология. / С.А. Аскольдов – М.: Academia, 1997. – С.269.
2. Степанов Ю.С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. / Ю.С. Степанов - М., 1997. – С. 42-43.

3.Тхор Н. М. Теоретические предпосылки концепта «птица» как фрагмента англоязычной картины мира/ Н.М. Тхор, И.С. Попик // Наук. вісник Волинського нац. університету ім. Лесі Українки, 2009. – вип. 5.

ПАРЕМІОЛОГІЧНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ ЖІНКА НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

Аліна ІСІКОВА (Маріуполь, Україна)

У дослідженні було виділено соціальну роль жінки та її особистісні характеристики в пареміях українського та англійського народу, також було винайдено розбіжності у сприйнятті лінгвокультурного універсального концепту та засобах його вербалізації в досліджуваних мовних культурах.

Ключові слова: концепт ЖІНКА, соціальні ролі, картина світу, паремія, лексема.

The research is an attempt to tackle the problem of the social roles of woman and her personal characteristics in paroemias of Ukrainian and British nations were distinguished. The differences in the perception of the concept of universal linguistic cultural concept and its verbalization in the studied language cultures were invented.

Key words: concept WOMAN, social roles, world view, paroemia, lexeme.

Мова є неоціненним духовним багатством та засобом і матеріалом формування та становлення особистості людини, засобом спілкування, збереження і передачі знань, інструментом взаємного розуміння. Безпосередньо у мові відбито характер народу, його національні звичаї, побут, мораль, національний характер, а також одну з найвагоміших категорій — гендерну категорію. Суспільство нав'язує жінкам різні ролі, що стереотипно приписуються їм соціумом. Мова, будучи основним каналом одержання соціокультурної інформації, мова впливає на гендерні особливості, та формує ставлення суспільства до жінок.

Саме тому, **актуальність** нашого дослідження обумовлюється протилежністю цієї гендерної категорії та впливом концепту ЖІНКА через низку його вербальних репрезентантів. На даний час роль жінки в суспільстві не

обмежується роллю матері і домогосподарки, але треба сказати, що саме материнство є однією з головних репрезентацій жінки в суспільстві.

Об'єктом дослідження є концепт ЖІНКА, що репрезентується у тому числі багатьма фразеологічними одиницями в українській і англійській мовах.

Предметом дослідження є пареміологічні одиниці, що містять вербальні репрезентанти концепту ЖІНКА у сучасній англійській та українській мовах, тобто: окремі лексеми (з грецької *léxis* — слово, вираження; одиниця лексичного рівня мови, такі як: дівчина, жінка, чоловік), термінологічні словосполучення, конвенціональні метафори, усталені мовні вирази, паремії та мовні кліше.

Метою нашої роботи є порівняльний аналіз вербальних репрезентантів концепту ЖІНКА в пареміях української та англійської мови шляхом аналізу його вербальних репрезентантів у пареміологічних одиницях.

Для досягнення поставленої мети було проаналізовано базові поняття дослідження: мовна та концептуальна картина світу, поняття концепту, концепт ЖІНКА, тощо, методом суцільної виборки виділено та систематизовано вербальні репрезентанти вищезазначеного концепту, систематизовано та проаналізовано матеріал за допомогою концептуального, комперативного методів, а також методу інтроспекції, систематизовано та порівняно репрезентанти досліджуемого концепту за їхнім значенням та поняттям.

Матеріалом дослідження слугувала вибірка основного масиву пареміологічних одиниць на позначення “жінка”, які представлено у сучасних україномовних та англійськомовних словниках. Загальна кількість таких одиниць складає 83 одиниці для української частини дослідження і 67 для англійської частини.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що є першою спробою порівняти та проаналізувати концепт ЖІНКА та винайти розбіжності у сприйнятті лінгвокультурного універсального концепту ЖІНКА та засобах його вербалізації в досліджуваних мовних культурах.

Теоритичне значення полягає в порівнянні розбіжностей у сприйнятті певних етноспецифічних рис досліджуваного концепту в українській та англійській мовних культурах.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання матеріалів та одержаних результатів дослідження у курсах порівняльної типології та лексикології сучасних української та англійської мов (розділи “Лексична семантика”, “Словниковий склад мови”).

Спочатку, ми вважаємо за потрібне освітити ключове поняття дослідження.

Під картиною світу розуміємо цілісний, глобальний образ світу у свідомості людини, який є результатом всієї духовної активності, яка виникає в ході всіх контактів людини зі світом. Пізнаючи світ, людина складає своє уявлення про світ, тобто в його свідомості виникає певна картина світу.

Ми згодні, з думкою В.Л. Юсупової, що існує дві найбільш значущі картини світу: мовна та концептуальна картини світу. У мовній картині світу суттєвим є знання, закріплене за словами, словосполученнями, реченнями, текстами конкретних мов; концептуальна картина є інваріантною (спільною для всіх носіїв мови), мовна – виражається у значеннях слів, словосполучень, речень, дискурсів різних мов.

Пареміологічна картина світу є унікальною, тому що саме вона відображає, зв'язок історії та культури народу в мові, через прислів'я та приказки.

Щодо питання що таке Концепт, однак у спробі узагальнити основні його дефініції, ми стверджуємо, що під концептом розуміється ментальне утворення, яке представляє собою комплекс наших знань про світ, уявлень, переживань.

Для того щоб дослідити даний концепт ми виділили соціальні ролі жінки (дівка (20,2%) / maid (4,6%), дружина (39,6%) / wife (53,6%) , мати (10,2%) / mother (15,8%), дочка (4,6%) / daughter (3,5%), теща (5,5%), вдова (9,7%) / widow (15,7%), мачуха (5,6%) / stepmother (3,9%), свекруха (2,8%) / mother-in-law (2,9%)) та її особистісні характеристики (такі як: балакучість, злосливість, упертість, брехливість та підступність) в пареміях українського та англійського народу.

Згідно з проведеним дослідженням, беручи до уваги кількість та якісний склад вербальних репрезентантів концепт ЖІНКА у досліджуваних мовах, соціальні ролі української жінки набагато різноманітніші, ніж соціальні ролі англійської жінки. Різноманітність жіночих ролей в українських прислів'ях є наслідком відображення селянського укладу життя, в якому родинні відносини відігравали значну роль і строго дотримувалися.

Як і будь-який інший, універсальний, досліджуваний концепт має як позитивні, так і в негативні сторони: з одного боку жінку сприймають як мати, яку треба шанувати, а з іншого як буркотливу, сварливу, підступну жінку.

Жінка, це створіння, яке є одним з головних на землі поряд з чоловіком. Вона завжди була найбільшою коштовністю цього світу, створення з якої починається життя.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / Вильгельм фон Гумбольдт; [пер. с нем. Г. М. Рамишвили]. – М. : Прогресс, 1984. – 397 с.
2. Уорф Б. Отношение норм поведения и мышления к языку / Б. Уорф // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Иностран. лит., 1960. – Вып.1. – 178-182 с.
3. Вежицкая Г. Мова. Культура. Пізнання. / А. Вежицкая. - М.: Російські словники, 1996. – 405-411 с.
4. Северинюк В.М. Популярний коментований словник українських прислів'їв та приказок / В. М. Северинюк. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2012. – 144-148 с.
5. Collins V.H. A book of English proverbs: with origins and explanations / Collins V.H.; Greenwood press, 1974. – 144-150 p.
6. Stevenson R.L. English Proverbs and Proverbial Phrases / Stevenson R.L. – M.: Foreign Languages Pub.House. 1956. – 560 p.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ ОБРАЗНОГО КОМПОНЕНТУ КОНЦЕПТУ КОХАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ)

Ігор КОСЕЙ (Маріуполь, Україна)

У тезах викладено результат порівняльного аналізу реалізації образного компоненту універсального лінгвокультурного концепту КОХАННЯ на

матеріалі української та англійської мов, як складової української та англійської концептуальних картин світу, визначено специфіку його мовної об'єктивації.

Ключові слова: *концепт, лінгвістика, паремії, картина світу, метафора.*

The thesis is an attempt to tackle the problem of the concept LOVE as part of the Ukrainian and English conceptual world view, the specificity of its linguistic objectification.

Key words: *concept, linguistics, proverbs, world view, metaphor.*

У центрі уваги сучасної лінгвістики знаходяться проблеми, пов'язані з відображенням національних особливостей культури та історії у мові, які певним чином відзеркалюються у концептах культури.

Об'єкт нашого дослідження – вербалізований в сучасній українській та англійській мовах концепт КОХАННЯ та лінгвокультурна інформація, закладена у вербальних засобах його вираження.

Предметом даної роботи виступають різнорівневі мовні засоби вираження концепту КОХАННЯ у сучасній англійській мові: окремі лексеми, термінологічні словосполучення, усталені мовні вирази, паремії та мовні кліше.

За допомогою певних мовних засобів формуються концепти буття, в тому числі саме універсальні, так як концепти часу, простору, різноманітних об'єктів та явищ, і, безумовно, психоемоційні концепти; моделюються способи організації всесвіту [3]. Але найцікавішу групу концептів на нашу думку становлять саме емоційні концепти, що визначають почуття, ставлення людини до її оточення, відносини, взаємовідносини та персональні, особисті вподобання. Відзеркалені у мові, вони гармонічно входять до та суттєво впливають на систему цінностей, як окремих представників тієї чи іншої лінгвокультури, так і цілого народу.

У сучасних лінгвістичних дослідженнях вже знайшли своє відображення окремі аспекти дослідження концепту КОХАННЯ: аналіз концептуальних

метафор кохання, що лежать в основі типових метафоричних виразів на матеріалі однієї мови або у зіставленні двох мов, моделювання прототипу концепту КОХАННЯ, вивчення асоціатів дієслів із значенням „кохати/любити”, дослідження семантики відповідних дієслів, особливості представлення кохання в пареміології тієї чи іншої мови, вивчення концепту КОХАННЯ в єдності його системно-мовних зв'язків [2]. Але ми вважаємо за потрібне висвітлити саме пареміологічний аспект концепту КОХАННЯ та порівняти специфіку його вербальної репрезентації в усталених виразах у нашому дослідженні, оскільки особливості вербальної репрезентації емоційного досвіду мають безпосереднє відношення до менталітету етносу [4].

Таким чином, **метою** нашого дослідження є проведення лінгвокультурного аналізу концепту КОХАННЯ на матеріалі української та англійської мов.

Задля реалізації поставленої мети ми плануємо розв'язання **наступних завдань**:

- проаналізувати концепт КОХАННЯ як складову української та англійської пареміологічної картин світу;
- визначити специфіку його мовної об'єктивації у сферах людського знання;

Ціннісний аспект концепту КОХАННЯ в сучасній англійській мові проявляється в існуванні культурно-детермінованої аксіологічної шкали різних за природою, основними ознаками та оцінкою почуттів (real love, infatuation, possessive love) [1].

В англійській пареміології представлені такі смислові компоненти концепту КОХАННЯ: акціональність (21,3%), (love will find a way, love conquers all; довготривалість (20%), (true love never dies); невловимість (14%), (follow love and it will flee thee; flee love and it will follow thee); позитивний статус закоханого (15,5%), (all the world loves a lover);

неконтрольованість, невмотивованість почуття (12,1%), (love is blind; the heart has its reasons); взаємопов'язаність кохання та шлюбу (8%), (Love and marriage go together like a horse and carriage); наявність перешкод у коханні (9,1%), (The course of true love never did run smooth).

Також образний компонент концепту КОХАННЯ в сучасній англійській мові об'єктивується низкою когнітивних метафор. Ці метафори розподіляються на три основні групи: онтологічні (35%), (метафори, пов'язані з вмістищами та субстанціями), наприклад: We were made for each other. We are one. She is my better half. Theirs is a perfect match [1]; структурні (45%), (метафори, пов'язані з людською діяльністю, з фізіологічними станами людини, з природними явищами, з живими істотами), наприклад: He's very naughty and breaks everyone's heart. He can be struck by an infatuation for women he has never met. She was destroying herself with unrequited love. Her love had to torment her [1]; та просторові (20%), (метафори, які концептуалізують кохання як рух по вертикалі, рух по горизонталі, рух вбік та просторово-темпоральна метафора початку руху), наприклад: Love is an unending road. Don't know where it started never know when it ends [1].

Таким чином, концепт КОХАННЯ реалізується як в мовній, так і коцептуальній картині світу. Вербальне вираження почуття кохання пов'язано із соціо-культурними нормами суспільства. Мовлення закоханих обумовлюється соціальними, культурними, історичними, гендерними, психологічними, а також етнічними факторами, що по різному сприймаються в українській та англійській лінгвокультурах.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Баранцев К.Т. Англійські прислів'я та приказки. – К.: Радянська школа, 1973. – 176 с. 2. Бабушкін, А.П. Концепти різних типів у лексиці і фразеології і методика їх виявлення / А. П. Бабушкін / / Методологічні проблеми когнітивної лінгвістики: Наукове видання / За ред. І. А. Стерніна. – Воронежський державний університет, 2001. С. 52–57. 3. Гаврин С.Г. Учебное

пособие по спецкурсу для филологов. – Пермь: Русский дом, 1974. – 158 с. 4.
Гудзик К. Про що говорить мова? – К.: "День" №161, 2004. – 50–54 с. 5.
Огаркова Г.А. Метафорична презентація концепту КОХАННЯ в англomовному дискурсі // Мовні і концептуальні картини світу. – № 10. – К.: Логос. – 2004. – 466–473 с.

АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ «ТВАРИНА» НА БАЗІ АНГЛІЙСЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА ГРЕЦЬКОЇ МОВ.

Надія СОЛОДУНОВА (Маріуполь, Україна)

Характерною рисою для сучасного світу є глобалізація. Вона пронизує майже всі сфери людського життя, посилюючи контакти між представниками різних країн та культур. Цей процес, безперечно, призводить до тісного співробітництва та співіснування країн сучасного світу. Варто зазначити, що уявлення людини про світ визначається декількома факторами, серед яких ключове місце займає національна культура, особистий та суспільний досвід, система накопичених знань. Результати пізнання оточуючого світу та взаємодії з іншими людьми виражені в певній концептуальній системі – концептосфері, яка являє собою сукупність концептів нації, які репрезентовані засобами національної мови.

Визнання тісного взаємозв'язку культури і мови активізувало комплексне вивчення феноменів ментальності, культури і мови з використанням єдиної системи інструментальних категорій. Певною віхою в розробці даного напрямку лінгвістики стала поява нової дисципліни - лінгвокультурології, а ознакою підвищеного інтересу до лінгвокультурних концептів - поява величезної кількості наукових досліджень[1] .

Представниками лінгвокультурології є Н. Д. Арутюнова, В. І. Карасик, Г. Г. Слишкін, Д. С. Ліхачов, Ю. С. Степанов, С. Г. Воркачов, С. Х. Ляпін, В. В. Красних, В. А. Маслова та ін., які підкреслюють тісний зв'язок культури та

концепту, тобто наголошують на культурному компоненті в структурі концепту[2].

У статті досліджено та проаналізовано вживання лінгвокультурного концепту «ТВАРИНА» як одиниці мовної картини світу, яка представляє цінність для виявлення особливостей культури і світобачення конкретної лінгвокультурної спільності. Він є широкоживаним концептом, який має особливу значимість у когнітивному просторі і в культурі мовної спільноти.

Ключові слова: концепт, концептополе, концептосфера, лінгвокультурний аналіз, мовна картина світу.

The use of «ANIMAL» concept is examined and analysed as a unit of the linguistic vision of the world is valuable to reveal culture and ideology of particular linguistic society. It is a widely used concept of a great significance in the cognitive space and in the culture of particular language unity.

Key words: concept, the field of concept, the sphere of concept, linguistic analysis, the linguistic vision of the world.

Актуальність дослідження полягає у подальшому розкритті значення концепту «ТВАРИНА» на матеріалі англійської, української та новогрецької мов, який служить дослідженню культури та допоможе краще зрозуміти національну ідеологію, традиції, фольклор та систему цінностей певних народів. При цьому буде вирішуватись ряд наступних завдань: дослідити взаємовплив мови та культури, розглянути та конкретизувати поняття «лінгвокультурного концепту», визначити методи дослідження лінгвокультурного концепту та провести аналіз образної складової концепту «ТВАРИНА» на матеріалі української, англійської та новогрецької мов.

Мета цього дослідження – провести аналіз образної складової концепту «ТВАРИНА» на матеріалі англійської, української та новогрецької мов.

Об'єктом дослідження виступають мовні засоби вираження (паремії) концепту «ТВАРИНА».

Предмет дослідження - сутнісні характеристики лінгвокультурного концепту «тварина», його поняттєва, ціннісна та образна складова .

Концепт "ТВАРИНА" грає дуже помітну роль у мовній картині світу в англійській, українській та новогрецькій мовах. Він є дуже популярним у багатьох сферах людського життя завдяки своїй універсальності[3]. І в англійській і в українській, і в грецькій мовах його вживають для описання життя та побуту людей, їх зовнішності та рис характеру.

Загалом фразеологізми із зоонімічним компонентом несуть у собі об'ємну інформацію, яка є специфічним способом відображення й оцінювання тварин у свідомості людей. В основу концептуалізації тваринного світу покладені насамперед наївні уявлення людей про стереотипи поведінки тварин.[5] Зауважимо, що тваринний світ може бути представленим у фраземіконі української англійської та грецької мови не тільки зоонімами, а й іншими знаками концепту «ТВАРИНА», зокрема паронімами, як-от , пазурі, кігті, копита, роги, хвіст та ін., але це вже матеріал іншого дослідження.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Арутюнова Н. Д. Введение // Логический анализ языка. Ментальные действия. / Арутюнова Н. Д. - М. : Наука, 1993. - С. 3-6.
2. Аскольдов С. А. Концепт и слово / С. А. Аскольдов // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология / под ред. проф. В. П. Нерознака. - М. : Academia, 1997. - С. 267-279 (320 с.)
3. Воркачев С. Г. Концепт как “зонтиковый термин” / С. Г. Воркачев // Язык, сознание, коммуникация. - Вып. 24. - М., 2003. - С. 5-12.
4. Воркачев С. Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт : становление антропоцентрической парадигмы в языкознании / С. Г. Воркачев // Филол. науки. - 2001. - № 1. - С. 64-72.
5. Карасик В. И. Лингвокультурный концепт как единица исследования / В. И. Карасик, Г. Г. Слышкин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики : сб. науч. тр. / под ред. И. А. Стернина. - Воронеж : ВГУ, 2001. - С. 75-80.

ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКИХ, АНГЛІЙСЬКИХ ТА НОВОГРЕЦЬКИХ ПРИСЛІВ'ЇВ НА ПОЗНАЧЕННЯ НЕОРГАНІЧНОГО СВІТУ

Дар'я СОЛОНСЬКА (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуто питання семантики прислів'їв. Розглянуто лінгвокультурні особливості прислів'їв.

Ключові слова: лінгвокультурний аналіз, паремії, перекладацький аналіз.

The semantics of proverbs is examined in the paper. The linguocultural peculiarities of proverbs are defined.

Key words: linguistic and cultural analysis, paremias, translation.

Дослідженням паремій (прислів'їв та приказок), їх лінгвокультурним та перекладацьким аналізом займалися багато дослідників різних країн. Але на сучасному етапі розвитку пареміології спостерігається брак компаративних студій на матеріалі англійської, української та новогрецької мов, в чому і полягає актуальність даного дослідження.

Об'єктом цієї роботи виступають англійські, українські та новогрецькі прислів'я на позначення неорганічного світу.

Предметом дослідження є лінгвокультурні та перекладацькі характеристики прислів'їв на позначення неорганічного світу.

Мета роботи - розглянути та проаналізувати лінгвокультурні перекладацькі особливості прислів'я на матеріалі трьох мов - української, англійської та новогрецької.

Для досягнення мети дослідження необхідно вирішити такі завдання:

- знайти відповідності між прислів'ями в українській, англійській та новогрецькій мовах;
- виявити лінгвокультурні особливості організації прислів'їв;

Методи дослідження представлені методами суцільної вибірки, описовим та порівняльним методами.

За матеріал дослідження обрано вибірку зі спеціальних лінгвокультурологічних, довідкових, лексикографічних джерел, а також сучасних двомовних фразеологічних, тлумачних словників у кількості 200 одиниць.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що отриманні результати можна використовувати в процесі викладання курсу порівняльної

лексикології сучасної української, англійської та новогрецької мов та під час проведення спецкурсів і спецсемініарів з пареміології.

Прислів'я – це короткий, усталений у мовленнєвій практиці, як правило, ритмічно організований вислів переважно повчального характеру, в якому зафіксовано багатовіковий досвід народу, має форму речення (простого чи складного) [5].

Паремійний фонд мови є неоціненним матеріалом для лінгвокультурологічних досліджень, адже саме в прислів'ях і приказках знаходять своє вираження константи [6], пов'язані з ціннісними домінантами культури.

Специфіка даної роботи вимагає лінгвокультурного та перекладацького аналізу прислів'їв за тематичним принципом, тобто за їх семантикою. У нашій роботі ми порівняли семантику українських, англійських та новогрецьких прислів'їв, які у своєму складі мають елементи неорганічного світу.

Найдавнішими за походженням є прислів'я про природу, її явища, тобто прислів'я на позначення неорганічного світу [4], які відбивають певні ознаки людської поведінки. Ми розподілили прислів'я у групи стосовно їх семантики, а саме - стосовно рис характеру, які уособлюють ті чи інші предмети неорганічного світу у даних прислів'ях.

Недовіра у вчинках, або якісь компрометуючі речі виражаються прислів'ями - *„Диму без вогню не буває. - There is no smoke without fire. - Καπνός χωρίς φωτιά δεν βγαίνει ”.*

Лінь, небажання працювати відображається в прислів'ями - *„Під лежачий камінь вода не тече - Nothing seek, nothing find (A rolling stone gathers no moss) ”.* (Тут, звичайно, мається на увазі не камінь, як такий, а чиясь бездіяльність). - *Αν δεν σπάσεις το κόκαλο, τρώς μεδούλι [2] ”.*

Не зовнішній вигляд визначає цінність речей. Це відображене в прислів'ях - *„Не все те золото, що блищить. - All is not gold that glitters. - Ό,τι λάμπει δεν είναι χρύσος ”.*

Використання слушного моменту демонструють такі вирази: *„Куй залізо, доки гаряче. - Make hay while the sun shines. - Στη βράση κολλάει το σίδερο ”.*

Невпевненість показана в прислів'ях - „*Вилами по воді писане* .- *Written in water*.

Неможливість, або мала ймовірність виконання відображена в прислів'ях - „*When two Sundays come together*. - *Коли місяць із сонцем зустрінься*”.

Ідея про те, що людина марно витрачає зусилля відображена в прислів'ях - „*Товкти воду в ступі*. - *To add another hue to the rainbow*. - *Αφησε το γάμο και πάει για πορνάρια* ”.

Виконання безглузвих, недоцільних речей виражене прислів'ями - „*В криницю води налити (Їздити в Тулу зі своїм самоваром)*. - *To carry coal to Newcastle*”.

Наполеглевість та цілеспрямованість відображена в прислів'ях - „*Капля камінь точить*. - *Constant dropping wears away a stone*”.

Неможливість (утопічність) відтворення однакової ситуації відображена в прислів'ях - „*Не можна увійти в одну й ту ж ріку двічі*. - *Lightning never strikes twice in the same place*”.

Висновок: спільні риси менталітетів трьох порівнюваних етносів, які впливають з аналізу з фактичного матеріалу дослідження відображають такі характеристики людини як: недовіра, небажання працювати, внутрішня цінність речей, реакції поведінки, невпевненість, нелогічність, наполеглевість та фатум. Але символічність та образність у мовах відображена по-різному — залізо — сіно, неділя — місяць і сонце, вода — колір, ріка — блискавка.

Перспектива даного дослідження полягає у подальшому поглибленому лінгвокультурному та перекладацькому аналізі семантики прислів'їв на позначення неорганічного світу, окреслення пареміологічного портрету людини та виявлення моральних якостей різних народів на прикладі української, англійської та новогрецької мов.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Виноградов В.В. Избранные труды. Лексикология и лексикография / В.В.Виноградов. – М.: Наука, 2001. – 544 с.
2. Греческие пословицы и поговорки и их аналоги в русском языке / Т. В. Кокурина. – М.: Издательство ЛКИ, 2008.
- 3.

Лихачев Д.С. (1980) Заметки о русском // Д.С. Лихачев. - Новый мир, 1980. – № 3. – С. 8 – 17. 4. Рибнікова М.А. Російська приказка / Російське усна народна [творчість](#). [Хрестоматія](#) по фольклористиці. Під ред. Ю. Г. Круглова. – М.: Вища школа, 2003. – С. 159 – 166. 5. Українська мова. Енциклопедія. - К.: Українська енциклопедія, 2000. – С. 361 – 367 . 6. Юрченко О.С. Фразеологічні перифрази української літературної мови. Учбовий посібник / О.С. Юрченко. – РВГ ХДУ, 1983. – С. 119.

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

«ПЕРЕКЛАД НЕПЕРЕКЛАДНОГО» ЯК УМОВА КУЛЬТУРНОЇ ТРАНСЛЯЦІЇ

Юлія САБАДАШ (Маріуполь, Україна)

Аналізується досвід перекладацької діяльності відомого італійського вченого й письменника Умберто Еко, а також одна з його останніх робіт «Сказати майже теж саме», присвячена проблемам перекладу. Проводячи паралелі між дослідженнями присвяченими перекладу У. Еко і Ю. Лотмана стверджується, що автори сходяться в думці про те, що переклади виробляють нові художні методи, збагачують культуру, а переклад «неперекладних» текстів є фундаментальною умовою культурної трансляції.

Ключові слова: культура, переклад, інтерпретація, архаїзація, відсторонення, адаптація, культурна трансляція.

There analyzed the experience of translation activity of a famous Italian scientist and writer Umberto Eco, also one of his latest works “To Tell Practically the Same” dedicated to the problem of translation. Providing parallels between the researches which deal with U. Eco and Yu. Lotman’s translation there affirmed that authors coincide in their opinion that translations work out new artistic methods, enrich the culture but the translation of “untranslatable” texts is a fundamental term of cultural

transmission.

Key words: *culture, translation, interpretation, archaization, estrangement, adaptation, cultural transmission.*

Умберто Еко – відомий італійський вчений та письменник, широка популярність прийшла до нього після появи його праць з історії Середньовіччя, наукових досліджень в галузі мистецтвознавства та семіотики, а також двох світових бестселерів – «Ім'я рози» та «Маятник Фуко». Ще одним із професійних захоплень Еко є переклад, який він вважає однією з найважливіших видів діяльності, що призводить до збагачення культур. На цьому хотілося б зупинитись детальніше.

В галузі перекладу Еко має неабиякий досвід, бо в процесі своїх досліджень він не тільки аналізував багато перекладів, але і сам був перекладачем літературних текстів, крім того, Еко є одним з італійських романістів, яких на сьогодні найбільше перекладають і завжди ставив собі за обов'язок співробітничати зі своїми перекладачами. Нещодавно Еко видав нову книгу «Сказати майже те саме» [2], яка торкається питань перекладу «Цю книгу, написану на основі особистого досвіду..., я не видаю як посібник з теорії перекладу... з тієї простої причини, що нескінченні проблеми перекладознавства вона залишає відкритими [2: 15]». Основною думкою роботи є ствердження, що переклад ніколи не говорить абсолютно те саме, але обов'язково – майже те саме. Еко ставить собі завдання зрозуміти, як далеко тягнуться межі цього майже, тобто що можна втратити і що додати в процесі перекладу. У книзі Еко вводить поняття – «ефект тексту». Згідно з дослідженням, «переклад повинен справляти те саме враження, до якого прагнув оригінал [2: 80]». Тому перекладачеві необхідно так побудувати новий текст, щоб він міг максимально точно відтворити ефект, ізоморфний враженням, які провокує текст-джерело, – як в семантичному, так і в синтаксичному, стилістичному, метричному та звуковому планах, а також в плані емоційної дії.

Збереження повноти ефекту від сприйняття початкового тексту вимагає від перекладача, в першу чергу, вдалої інтерпретації оригіналу. Перше питання, яке

має ставити собі перекладач, – «визначення домінанти тексту [2: 53]»?

В центральних розділах своєї книги Еко досліджує масштаби втрат і форми компенсації, які має право застосовувати перекладач. «Існують втрати, які можна було б визначити як абсолютні», – пише Еко, – це випадок з грою слів. Тут слід вдатися до примітки перекладача, яка “свідчить про поразку” [2: 95]». Інші розбіжності можуть бути узгоджені з самим автором, зрозуміло, якщо він ще живий. Так сталося, наприклад, з американським виданням «Імені рози», в якому сам Еко через складність перекладу прибрав численні фрагменти, так що новий текст був майже на 24 сторінки скорочений проти початкового. Проте, за визначенням самого автора, переклад вийшов навіть вдалішим за оригінал.

Інша небезпека, про яку попереджає Еко, – спокуса поліпшити текст. Це стосується сучасної, властивої багатьом перекладам тенденції експлікувати те, що в оригіналі навмисно приховане. «Переклад, який прагне «сказати більше», – зазначає Еко, – сам по собі може бути чудовим твором, не будучи при цьому хорошим перекладом [2, с. 110]». Те саме стосується і прагнення роз'яснити недовомлене або скоротити надмірно розтягнуте в оригіналі. Читач, наполягає Еко, повинен знати про недоліки оригіналу.

Переклад, стверджує Еко, неодмінно спричиняє втрату частини змісту порівняно з оригіналом, при цьому він визнає, що переклади здатні збагатити будь-яку мову. Якщо і справедливо, що мова джунглів не дозволяє перекласти таку фразу, як «нейтрино позбавлені маси», то, стверджує Еко, є можливість розвивати, формувати і збагачувати цю мову. Гумбольдт першим помітив, що в процесі перекладання на іншу мову відбувається оновлення її новими художніми можливостями і значеннями. На доказ своїх слів Еко цитує здійснені Е. Вітторіні переклади американських класиків, які сприяли народженню нового літературного стилю в італійській повоєнній літературі, а також французькі переклади з Гайдеггера, які, за його словами, «радикально змінили стиль багатьох французьких філософів [2: 171]». Отже, перекладати тут означало не тільки втрачати, але водночас і «нарощувати» зміст.

У даному контексті доречно згадати про інтерпретацію «перекладу

неперекладного», даної Ю. Лотманом. У своїй роботі «У пошуках шляху» Ю. Лотман підкреслював, що саме вивчення механізму породження нових повідомлень змусило семіотику переглянути низку своїх фундаментальних позицій і сконцентруватися, зокрема, на проблемі перекладу. «Якщо для передавання інформації достатньо одного каналу (однієї мови), – пише дослідник, – то структура, необхідна для вироблення нової інформації, передбачає наявність як мінімум двох різних мов. Якщо раніше фундаментальним недоліком перекладу, при перетині двох різних мов, вважалися комунікативні труднощі, то тепер мовна невідповідність стає базовим механізмом для вироблення нового повідомлення [2, с. 28]». Лотман вважає, що саме напруження, яке створюється при перекладі того, що неможливо перекласти, призводить до вибухів смислу, що й спонукає до створення нових повідомлень: «Саме переклад того, що неможливо перекласти, вимагає величезного напруження, створює передумови для вибуху смислу [3, с. 46]». В той час, коли Еко детально зупиняється на смислових втратах в процесі перекладу, Ю. Лотман якраз в них вбачає умови народження нового смислу. Одночасна присутність в культурному просторі мов, яким властивий різний ступінь перекладу, Лотман вважає фактором динаміки і культурних новацій: «...чим складніший і неадекватніший переклад однієї непересічної частини простору на мову другої, тим більш цінним в інформаційному та соціальному відношеннях стає факт цього парадоксального спілкування. Можна сказати, що переклад неперекладного виявляється носієм інформації високої цінності [3: 15]». Еко сприймає як парадокс те, що теоретично неперекладні тексти постійно перекладаються, тоді як Ю. Лотман інтерпретує цю обставину як одну з фундаментальних умов культурної трансляції.

Отже, розбіжність між теорією і практикою підштовхує до перекладу найбільш неперекладних текстів і активізує пошук нових виразних засобів, здатних збагатити культуру.

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. Eco U. *Dire quasi la stessa cosa* / U. Eco. – 3. ed. – Milano : RCS Libri / Bompiani, 2003. – 395 p.
2. Lotman Ju. *La struttura pensante* // Lotman Ju. *Cercare*

la strada. – Venezia : Marsilia, 1994. – 490 p.3. Лотман Ю. М. Культура и взрыв / Ю. М. Лотман. – М. : Прогресс, 1992. – 270 с.

ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ ЯК ЗАСОБИ ІНТИМІЗАЦІЇ СПІЛКУВАННЯ

Ганна ВИСОЦЬКА (Маріуполь, Україна)

Стаття присвячена аналізу лексичних одиниць у сучасній англійській мові як засобів інтимізації спілкування. У роботі був визначений та охарактеризований складу лексичних одиниць, що використовуються як засоби інтимізації.

Ключові слова: *лексичні одиниці, функція інтимізації, емотивно-забарвлена лексика, розмовна лексика, просторіччя, сленгизми.*

The article is supposed to study the lexical means in modern English performing the function of intimization. In this connection the body of the lexical means under consideration was determined and described.

Key words: *lexical means, the function of intimization, emotionally coloured, non-normative lexical means, colloquial words; familiar words; slang.*

Одним з важливих напрямків сучасних лінгвістичних досліджень є вивчення закономірностей функціонування мовних одиниць, їхньої "поведінки" в актах мовної комунікації.

Номінативні засоби слугують не тільки для позначення явищ і понять, але передають і цілу гаму емоційно-експресивних конотацій і асоціацій, з якими зв'язане певне мовне позначення. Ці конотації звичайно не обмежуються сферою даного засобу номінації, але впливають на зміст усього висловлення, видозмінюючи його й емоційно забарвлюючи. Одним з розповсюджених процесів такого роду є інтимізація, тобто надання висловлюванню характеру такого акта спілкування, що відбувається між учасниками, зв'язаними певною спільністю, близькістю, співучастю і т.п. У якості мовних одиниць, що створюють у висловлюваннях ефект інтимізації, використовуються лексичні, фразеологічні, граматичні та просодичні засоби.

Метою даної статті є встановлення складу лексичних одиниць, що використовуються як засоби інтимізації.

В останні десятиліття у вітчизняному і закордонному мовознавстві зріс інтерес до дослідження особливостей розмовної мови [3; 6]. Фамільярна лексика являє собою шар, що обслуговує англійську розмовну мову. Однієї з функцій розмовної лексики є її використання як лексичних засобів інтимізації.

З розмовним стилем співвідноситься лексика розмовного шару, що представлена двома різновидами:

- 1) лексикою власне розмовною, нерідко з відтінком фамільярності;
- 2) лексикою просторічною.

Розмовну лексику можна визначити як слова, що не порушують норм літературної мови, що додають мові розмовний характер. Власне розмовні лексичні одиниці менш експресивні, ніж просторічні і діалектні.

Просторічну лексику називають ще "нестандартною". Одні дослідники [5] вважають, що просторічна лексика відноситься до лексики літературної мови, у якій вона як розмовно-побутова протиставляється книжковій лексиці. Інші вчені [1; 4] розглядають просторіччя як відступ від літературної норми.

До просторічної лексики відносяться знижені лексичні шари (коллоквіалізми, сленгизми, вульгаризми), соціально-детерміновану лексику (жаргонізми, арготизми). На думку В.А. Хомякова і Т.М. Беляєвої, просторіччя – це варіант побутово-розмовної мови. До "експресивного просторіччя" вони відносять слова загального сленгу і коллоквіалізми [2: 4].

Експресивна лексика в більшості випадків має більш складну значеннєву структуру, ніж лексика нейтральна, і характеризується конотацією стилістично оцінного й емоційного характеру. Експресивне просторіччя відрізняється від нейтрального літературного стандарту етико-стилістичної зниженістю. Лексика експресивного просторіччя функціонує в повсякденній розмовній мові. Просторіччя використовує стилістично знижену лексику із забарвленням невимуженості чи образи, загальновідому і загальноживану в повсякденному спілкуванні, що позначає побутові явища, процеси. Стилiстично знижені елементи можуть також використовуватися з метою створення комічного ефекту, передачі відтінку новизни, прагнення бути дотепним чи природним.

Уживання власне розмовної лексики і просторіччя, обмежено усно-побутовою сферою з яким стилістичним мотивуванням.

Саме така лексика дуже часто переходить у розряд фамільярних слів, основною функцією яких – при спілкуванні – є функція інтимізації.

Просторічні слова звичайно слугують цілям невимушеного, живого спілкування. Використання просторічної лексики характерно для таких ситуацій, у яких спостерігається ослаблення соціального контролю за мовною діяльністю, у ситуаціях, де відносини комунікантів не строго рольові, а особистісні.

У функції інтимізації можуть уживатися різні сленгизми.

Уживаючи сленг, мовець намагається надати новий відтінок слову, що позначає явище чи предмет, зробити свою мову більш емоційною чи виразною, показати своє позитивне чи негативне відношення до предмета мови. Комунікант іноді спеціально вибирає сленгизм, щоб освіжити атмосферу спілкування.

Безсумнівно, абсолютна більшість сленгизмів виконує, серед інших функцій, і функцію інтимізації мови.

Власне розмовна мова відрізняється від просторіччя, у першу чергу, тим, що ця мова літературна. Під розмовною розуміємо невимушену і невідповідну мову з установкою на неофіційний характер спілкування. При такому спілкуванні в мові співрозмовників можуть уживатися розмовні слова чи коллоквалізми.

Як показують спостереження, розмовна лексика найчастіше може в мовленні здобувати відтінок фамільярності і виконувати функцію інтимізації спілкування.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. М.: Советская Энциклопедия, 1966. - 608 с.
2. Беляева Т.М., Хомяков В.А. Нестандартная лексика английского языка / Т.М., Беляева. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1985. – 224 с.
3. Девкин В.Д. Немецкая разговорная речь / В.Д. Девкин. – М.: Международные отношения, 1979. - 254 с.
4. Кожина М. Н. Стилистика русского языка / М. Н. Кожина. – 1-е изд. – Москва: Просвещение. – 223 с.
5. Складарская Г. Н. Метафора в системе языка / Г. Н. Складарская. – СПб.: Наука, 1993. – 151 с.

6. Скребнев Ю.М. Введение в коллоквиалистику /Ю.М. Скребнев. Саратов: Изд-во Саратовского Ун-та, 1985. – 146с.

НА ПЕРЕХРЕСТІ КІНО ТА ЛІТЕРАТУРИ

Катерина ДАЦЕР (Маріуполь, Україна)

Тези присвячено дослідженню функціональних особливостей екранізації літературного твору з точки зору семіотики. Зіставне вивчення знакових кодів літератури та кіно проведено на основі екранізації творів англійського письменника і філолога Дж.Р.Р.Толкіна «Володар Перснів» та «Гобіт, або Туди і звідти». Певний акцент зроблено на виділенні спільних та відмінних рис цих мистецтв.

Ключові слова: *компаративістика, семіотика, знак, текст, кіно, семіосфера, міжсеміотичний переклад.*

The theses under consideration deals with the investigation of functional peculiarities of film versions of works of literature. Theoretical basis for this kind of research includes scientific works in the theory of semiotics, developed by R. Barthes, Yu. Lotman, Yu. Tynianov. Great attention is also given to the definite statements from theory of translation, classification of types of translation offered by R. Jakobson in particular. The great success of "The Hobbit" and "The Lord of the Rings" caused Tolkien to be popularly identified as the "father" of modern fantasy literature.

Key words: *comparative studies, semiotics, sign, text, film, semiotic sphere, intersemiotic translation.*

В контексті сучасної компаративістики дедалі більше поширюється ідея про зв'язок різних дисциплін в дослідженні тієї чи іншої наукової проблеми, що має міждисциплінарну природу. Відчуваючи дедалі сильніший вплив міждисциплінарних підходів, компаративістика поступово змінює свій статус: перетворюється зі складника літературознавства на метатеорію і плюралістичну методологію, яку застосовують до зіставного вивчення різних сфер культурного життя, серед яких література є важливим, але не винятковим предметом дослідження [2: 280]. Кінематограф – це відносно молодий вид мистецтва, що за

якихось 100 років стрімко підкорив багатомільйонні аудиторії. Його називають синтетичним чи інтермедіальним, оскільки поєднує воно можливості театру (гра акторів), живопису і фотографії (рухливі картинки – кадри, які динамічно змінюються на екрані, створюючи ілюзію руху), музики (музичний супровід має велике значення в сучасному кіно), літератури (з екрана звучить слово, мовлене персонажами).

Відомий мовознавець, член Празького лінгвістичного гуртка Роман Якобсон виділив три типи перекладу на основі семіотичного підходу: внутрішньомовний переклад, або перефразування, тлумачення вербальних знаків за допомогою інших словесних знаків тієї ж мови (наприклад, прозовий переказ поетичного твору або переклад давніх творів сучасною мовою); міжмовний, або власне переклад, тлумачення вербальних знаків іншої мови (переклад творів Толкіна українською мовою); міжсеміотичний переклад, або трансмутація, інтерпретація вербальних знаків за допомогою невербальних знакових систем (передача повідомлень азбукою Морзе, словесний переказ знаків дорожнього руху або ж екранізація літературного твору) [4: 362].

Екранізація літературного твору – це завжди інтерпретація, специфічний переклад у формі міжсеміотичного переміщення знаків однієї системи в іншу. Українська дослідниця О. Довбуш називає такий тип перекладу інтракультурним або внутрішньокультурним, тому що він відбувається в межах однієї семіосфери [5: 3]. Як відомо, поняття семіосфери було введено в науковий обіг семіотиком і культурологом Ю. Лотманом. Семіосфера всеохоплююча і поза нею все, що належить до даної культури, існувати не може. Вона виступає «і результатом, і умовою розвитку культури» [1: 166]. Семіотичними знаками літератури є слова, відповідно, знаками кінематографу – кадри.

Головним інтерпретатором виступає режисер фільму (в багатьох випадках режисер та сценарист). Так склалося в практиці кінематографа, що режисер фільму не скований межами літературного твору і в процесі екранізації намагається більше показати свою власну оригінальність у передачі цього культурного повідомлення, ніж прагнути до точності. Деякі ідеї, мотиви, образи

можуть бути невикористаними або й заміненіми іншими, які режисер вважає доцільнішими.

Світ Толкіна, в якому наявні ознаки міфу, легенд, фольклорних і літературних казок, виростає з інтегральних першоджерел людської сутності й архетипових сюжетів та образів, що складають основу світової культури. Одним із художніх досягнень режисерської кіноінтерпретації як «Володаря перснів», так і «Гобіта» є, на наш погляд, яскрава візуалізація хронотопів вказаних літературних творів. Вони є виразно умовними, не позначаючи реальний час та місце подій, бо події та персонажі є продуктом міфотворчості Толкіна.

Загальновідомо, що головне завдання перекладача – не втратити інваріантну суть першоджерела. На наш погляд, Пітер Джексон створив адекватну кінематографічну інтерпретацію творів Дж.Р.Р. Толкіна, передавши «дух» першотвору – класичну опозицію добра і зла. Епізод, де зображено протистояння світлої королеви ельфів Галадріелі і втілення мороку й зла Саурона, є символічною квінтесенцією цієї боротьби.

БІБЛІОГРАФІЯ

1.Барт Р. Система моди. Статті по семиотике культуры / Ролан Барт. – М.: Изд-во им. Сабашниковых, 2004. – 304 с. 2.Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство / Василь Будний, Микола Ільницький. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 430 с. 3.Гарбовский Н. Теория перевода / Н. Гарбовский. – М: Изд-во Московского университета, 2007. – 543 с. 4.Лотман Ю. Семиотика кино и проблемы киноэстетики / Юрий Лотман. – Таллинн: Ээсти Раамат, 1973. – 480 с. 5.Якобсон Р. О лингвистических аспектах перевода / Избранные работы // Р. Якобсон. – М.: Прогресс, 1985. – С. 361-368.

ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТУ ЯК ОСНОВНОЇ ОДИНИЦІ

КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ

Неллі ГАЙДУК (Маріуполь, Україна)

У статті зроблено огляд еволюції лінгвістичних поглядів вітчизняних та зарубіжних мовознавців на поняття концептуальної і мовної картин світу,

концепту. Розглянуто основні та неосновні виміри перетину концепцій концептуальної та мовної картин світу. Запропоновано узагальнене трактування понять «концептуальна картина світу», «мовна картина світу», «концепт».

Ключові слова: концептуальна картина світу, мовна картина світу, мовна модель, концепт.

The article reviews the evolution of linguistic views of national and foreign linguists on the notion of conceptual and linguistic picture of the world, concept. Basic and non-basic conceptual point of intersection of the concepts and language pictures of the world are considered. A generalized interpretation of the notion of "conceptual picture of the world", "language world", "concept" is offered.

Key words: conceptual picture of the world, language picture of the world, language model, concept.

Багатоаспектність концепту, можливості його використання сприяли посиленню уваги мовознавців до утворення та специфіки функціонування названої лінгвістичної категорії, починаючи з кінця ХХ століття. Проблемами теоретичного обґрунтування картини світу загалом та концептів зокрема в різних аспектах займалися такі мовознавці, як Я. Анусевич, Н. Арутюнова, Є. Бартмінський, І. Бодуен де Куртене, Г. Брутян, Л. Вайсгербер, А. Вежбицька, Р. Гжегорчикова, В. Звегинцев, Ю. Караулов, О. Кубрякова, А. Кожибський, Д. Лихачов, П. Лозовський, М. Мазуркевич-Бжозовська, В. Маслова, І. Мачкевич, Р. Павільоніс, Г. Палмер, З. Попова, В. Постовалова, Т. Радзієвська, Е. Сепір, Й. Стернін, В. Телія, М. Толстой, Б. Уорф, Т. Цив'ян, Н. Шведова та інші.

Відсутність чіткого тлумачення понять «концепт», «мовна картина світу» та «концептуальна картина світу», наявність неоднотайних поглядів на класифікацію концептів свідчать про складність досліджуваного явища. Необхідність ґрунтовного вивчення концептуальної картини світу в цілому й концептів зокрема зумовлюють **актуальність** дослідження. **Мета** дослідження полягає в аналізі лінгвістичних поглядів на концепт як одиницю концептуальної картини світу, з'ясування кваліфікаційних та диференційних ознак мовної та

концептуальної картин світу. Основні **завдання** полягають у простеженні еволюції лінгвістичних поглядів на концепт як елемент картини світу, розгляді основних / неосновних вимірів перетину концепцій мовної та концептуальної картин світу.

Вивченню мовної картини світу (МКС) присвячено багато досліджень. Проте й досі немає чіткого визначення цього терміна. І саме поняття дослідники називають по-різному: «мовна картина світу», «мовна модель світу». Найчастіше дослідники не розмежовують ці терміни та використовують їх як синоніми. Ми послуговуватимемося терміном «мовна картина світу» як таким, що є найбільш сталим у лінгвістичній традиції.

Уперше поняття МКС увів у науковий ужиток німецький лінгвіст Л. Вайсгербер, що визначав МКС як картину, що міститься виключно в мовних структурах, а конкретніше – у структурах мовного змісту, які, як предмети мислення, організовують і впорядковують зовнішній світ і надають узагальнені знання про цей світ. Ю. Караулов, наприклад, під картиною світу розуміє два різні аспекти розгляду семантики: або загальна, інтегральна картина, сукупність усього мовного змісту, відносно постійна і така, що повільно еволюціонує в часі; або специфічні риси семантики цієї мови, що диференціюють її від усіх інших мов [5: 245].

Загальним компонентом даних тлумачень поняття МКС виступає зв'язок з процесом пізнання. Отже, трактуємо МКС як відносно статичну, таку, що користується певними правилами, має оформлений та завершений вигляд і відбиває реальний світ у мовних знаках, виступає сферою експлікації елементів концептуальної картини світу. Більшість сучасних дослідників не ототожнюють мову і мислення й тому розглядають МКС як частину концептуальної картини світу (ККС), виражену особливим кодом – вербальними засобами. Наразі ККС розглядається як особлива структура, що включає всі людські знання про навколишню дійсність. Терміни «концептуальна картина світу» (ККС), «картина світу» (КС) і «модель світу» (МС) ми, слідом за більшістю дослідників, вважатимемо синонімами.

Термін «картина світу» відноситься до міждисциплінарних понять, а уперше був запропонований фізиками наприкінці ХІХ – початку ХХ століття. Спочатку термін використовувався для позначення досягнутих і доведених наукових результатів. Надалі ця проблема стала центром культурологічних і лінгвосеміотичних робіт. У мовознавстві проблема ККС вивчається у відношенні до МКС. З урахуванням цього МКС відповідає сфері значень, а ККС – сфері понять.

Отже, наразі у мовознавстві існує безліч достатньо розроблених концепцій ККС та МКС. Загальним елементом усіх цих концепцій є трактування ККС як динамічної складної системи індивідуальних, особистих уявлень, які мають загальноприйняті відображення в мові, тобто утворюють мовну картину світу, яка є статичною, має певні правила, оформлений, завершений вигляд і відбиває реальний світ у мовних знаках. ККС ґрунтується на спільності законів людського мислення, забезпечує можливість адекватного перекладу з однієї мови на іншу, а МКС робить можливим збереження і передачу національної специфіки сприйняття дійсності. Услід за іншими дослідниками, ми визнаємо зв'язок МКС з ККС, а конкретніше, із її ненауковим варіантом. Структурними одиницями ККС виступають концепти, МКС – семантичні поля.

Не зважаючи на значну кількість наукових розвідок, питання співвідношення ККС та МКС, проблема визначення структурних одиниць мовної та концептуальної КС наразі залишаються актуальними, відкритими та дискусійними та потребують подальших досліджень.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Арутюнова Н. Д. От редактора // Логический анализ языка : Культурные концепты / Отв. ред. Н. Д. Арутюнова. – М. , 1991. – С. 3–4.
2. Брутян Г. А. Языковая картина мира и ее роль в познании // Методологические проблемы анализа языка. – Ереван : Изд-во АН Арм. ССР, 1976. – С. 57–62.
3. Караулов Ю. Н. Общая и русская идеография. – М. : Наука, 1976. – 355 с.

МІФОНІМИ В СУЧАСНІЙ ГРЕЦЬКІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Ольга ГАРГАЄВА, (Маріуполь, Україна)

В статті аналізується місце міфонімів у сучасній грецькій комунікації. Охарактеризована прецедентність міфонімів як класу безеквівалентної лексики новогрецької мови та описана їх роль у збагаченні мовного лексикону.

Ключові слова: безеквівалентна лексика, міф, міфонім, прецедентність, афоризм.

The article analyzes the place of mythonims in modern Greek communication. Mythonims are characterized as a class of non-equivalent vocabulary of Modern Greek and described their role in enriching of the linguistic lexicon.

Key words: non-equivalent vocabulary, myth, mythonim, aforizm.

Міфоніми – надзвичайно потужний пласт безеквівалентної лексики, оскільки давньогрецька міфологія була родючою персоніфікованою світоглядною системою. У словнику ономастичної лексики дається таке визначення міфонімів: «Міфологічна власна назва (мифонім) – назва вигаданого об'єкта будь-якої сфери ономастичного простору в міфах і казках, в тому числі міфоантропоніми та теоніми» [1: 125]. Наприклад: *ο Θησέας* – Тесей (у грецькій міфології син афінського царя Егея, центральна фігура аттичної міфології і один з найвідоміших персонажів всієї грецької міфології), *ο Ορέστης* – Орест (герой давньогрецьких епічних переказів троянського циклу, син Агамемнона і Клітемнестри. Цар Мікен і Аргоса), *η Αριάδνη* – Аріадна (у грецькій міфології дочка критського царя Міноса й Пасіфаї, сестра Федри. Коли Тесей вирішив вбити мінотавра, якому афіняни на вимогу батька Аріадни посилали щорічно ганебну данину з семи юнаків та семи дівчат, і таким чином позбавити вітчизну від чудовиська, він отримав від закоханої в нього Аріадни клубок ниток, що вивів його з лабіринту, де мешкав Мінотавр; *ο Έκτορας* – Гектор (герой, старший син троянського царя Пріама. За «Іліадою», найхоробріший воїн у троянському війську, який загинув від руки Ахіллеса; *ο Ηφαιστος* – Гефест (кульгавий син Зевса й Гери, бог вогню та ковальства, на відміну від інших богів не цурався фізичної праці); *ο Ορφέας* – Орфей (уславлений співець і поет. Син річкового бога – фракійського царя Еагра

(за іншими міфами – син Аполлона) та музи Калліопи, спів якого та гра на золотій арфі, зачаровували не тільки людей, а й звірів, дерева, скелі. Орфей – учасник походу аргонавтів, який своєю чудовою грою на кіфарі та співом багато чим допомагав їм у скрутні хвилини; *οι σάτυροι* – сатири (у давньогрецькій міфології – лісові й гірські божества нижчого рангу, які уособлювали первісну, грубу силу природи, що знаходить вияв у тваринних атрибутах їхнього зовнішнього вигляду; демони родючості, постійні супутники Діоніса) та багато інших.

Для того, щоб віднести мовну одиницю до міфоніма, необхідно дивитися на неї поза її міфу. Наприклад, для сучасної свідомості сонце – зірка, тому, наприклад, *ο Ηλιος* (Геліос, бог сонця) – це, безперечно, міфонім.

Слід зазначити, що більшість міфонімів характеризуються прецедентністю. Прецедентність міфоніма – це перехід його з простору міфу в простір мови. У мові міфонім стає символом, знаком якої – небудь властивості. Так, Геракл в сучасних контекстах стає символом сили, Нарцис – себелюбства. Пенати стали символом рідного дому – і для нашого сучасного свідомості вони вже не міф, вони не представляються у сучасній свідомості якимись реально існуючими духами.

Прецедентний міфонім може як вживатися сам, позначаючи певне явище або предмет у мовній комунікації, так і бути частиною афористичних висловлювань, свого роду формул з використанням прецедентних імен, що образно відображають найвеличніші національні ідеї, Наприклад: *ο Γόρδιος δεσμός*, *η Πύρρειος νίκη*, *το Σισύφειο έργο*, *η Δαμόκλειος σπάθη*, *η Αχιλλείος πτέρνα*.

Деякі з таких висловлювань стали крилатими, активно вживаються у грецькому мовному середовищі та збагачують мовний лексикон. Наприклад *Οιδίποδας* – Едип, фіванський цар, який вбив батька та одружився з матір'ю (*Οιδιπόδειο σύμπλεγμα* – Едипів комплекс), *Ηρακλής* – Геракл – символ міці та мужності (*οι άθλοι του Ηρακλέους* – подвиги Геракла), *Ταντάλος* – Тантал – символ страждань (*τα μαρτύρια του Ταντάλου* – муки Тантала), *Αριάδνη* – кмітлива жінка (*ο μίτος της Αριάδνης* – нитка Аріадни), *Θωμάς* – Фома – недовірлива людина (*΄Απιστος Θωμάς* – Фома невіруючий), *Αχιλλέας* – Ахілес (*η Αχιλλέος πτέρνα* –

Ахілесова п'ята), Γόρδιος – Гордій (Γόρδιος δεσμός – Гордіїв вузол), Κέρβερος – Цербер – жорстока людина, Πηνελόπη – Пенелопа – символ подружньої вірності (Ιστός της Πηνελόπης – пряжа Пенелопи), Πανδώρα – Пандора – біда, нещастя (κουτί της Πανδώρας – скринька Пандори), Ἥλεκτρα – Електра (σύμπλεγμα της Ἥλεκτρας – комплекс Електри, надмірно сильна любов дочки до батька з одночасним ворожим ставленням до матері),

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що міфоніми відіграють значну роль у сучасній мовній комунікації. Це обумовлено величезним інтересом до міфу, що пов'язаний зі змінами в свідомості суспільства, а також зростаючою увагою до історичного минулого та традицій, в тому числі – як до джерела моральних норм.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии / Н.В. Подольская. – М., 1978. – 233 с.
2. Кун Н.А. Легенды и мифы Древней Греции / Н.А. Кун. – М., 1954. – Часть 1. – 210 с.
3. Αδαμ Λ. Η μαγική γλώσσα των Ελλήνων – Εννοιολογική κατηγοριοποίηση των ελληνικών ιδιωματικών φράσεων: Συνώνυμα – αντώνυμα / Λ. Αδαμ. – Αθήνα: Εκδ.: Γεωργιαδης – Ελληνική αγωγή, 2003. – 462 σ.

LE PARTICOLARITÀ LINGUISTICHE DEI FRASEOLOGISMI CON IL COMPONENTE VERBALE BASE

Аліна ГРАЧОВА (Маріуполь, Україна)

У статті ґрунтовно опрацьовані характерні особливості італійських фразеологізованих сталих виразів з дієслівним домінантом з метою їх класифікації, систематизації та наукової лінгвістичної оцінки. Зокрема, автором була запропонована власна версія поділу цих мовних сполук за національно-культурними особливостями семантики, за емоційно-експресивним забарвленням і за структурою.

Ключові слова: *фразеологізм, дієслівний домінант, сталі сполучення, класифікація, національна особливість, емоційна забарвленість.*

In the article there are thoroughly worked out the characteristics of Italian phraseological units with verbal dominant for the purpose of their classification, systematization and scientific linguistic evaluation. In particular, the author has proposed his own version of separation of these linguistic combinations by national and cultural characteristics of semantics, by emotional and expressive coloration and by structure.

Key words: *phraseological unit, verbal dominant, expressions, classification, national characteristic, emotional coloration.*

Per lo studio approfondito delle lingue si dovrebbe esplorare accuratamente tutte le sue parti integranti. In particolare, la scienza linguistica attuale deve analizzare le unità fraseologiche, di cui il componente dominante è un verbo.

Prendendo in considerazione il fatto che la categoria dei fraseologismi è molto variegata e complessa e che essa fa un ruolo significativo nel discorso linguistico di molti paesi, il problema del funzionamento delle unità linguistiche e della loro interpretazione, in particolare di quelle caratterizzate dalla presenza dell'elemento verbale base, è una delle questioni **attuali**. La mancanza degli studi scientifici su questo tema, sulla base della lingua italiana lascia considerare il nostro lavoro **innovativo**.

Il problema dei gruppi fraseologici ha attirato attenzione dei scienziati competenti sia stranieri che ucraini. In particolare, i loro contributo importante alla teoria della scienza fraseologica hanno fatto gli studiosi eccellenti dell'Ottocento e dell'inizio del Novecento, come Charles Bally, Aleksandr Potebnja, Ferdinand de Saussure. Tra gli autori moderni che hanno studiato dettagliamente le unità fraseologiche possiamo nominare Nikolaj Alefirenko, Jaroslav Bylytsa, Larisa Skripnik, Tamara Cherdantseva.

L'oggetto di questo studio è quello di analizzare i fraseologismi italiani con il componente verbale dominante.

Il raggiungimento di questo obiettivo sottindende la soluzione dei **compiti** conseguenti: in primo luogo, presentare il giudizio scientifico equilibrato dei fraseologismi con il componente verbale base, visti i risultati raggiunti dagli scienziati eminenti; in secondo luogo, offrire delle classificazioni originali delle unità linguistiche secondo le caratteristiche nazionali, secondo il taglio espressivo e secondo la struttura,

basandosi sul materiale preso nel “Dizionario fraseologico della lingua italiana” a cura di Jakov Retsker.

I fraseologismi, com'è noto, rappresentano delle combinazioni di parole caratterizzate da livelli variabili di ristrettezza e di idiomacità. Le unità fraseologiche verbali sono un complesso dei segni linguistici, l'elemento base dei quali è il verbo all'infinito, accompagnato dai suoi complementi. È da notare che la quantità dei “verbi base” in unità idiomatiche è molto limitata. Si riferisce principalmente ai verbi comuni, il cui soggetto è la persona.

Infatti è assiomatico che la classificazione dei fraseologismi è un componente indispensabile per la loro comprensione profonda.

Quindi, prendendo come base le caratteristiche strutturali delle unità fraseologiche verbali, proponiamo tale principio di separazione di questi elementi linguistici:

1) **La classificazione per le caratteristiche nazionali.** L'apparizione di questo criterio è dovuto al fatto che tali unità linguistiche sono testimonianze di tradizioni, costumi, saggezza, storia e cultura del popolo italiano.

2) **La classificazione per il taglio emotivo ed espressivo,** basata sul fatto indubbioso che gli italiani è una nazione, caratterizzata dal grande temperamento, il che è riprodotto brillantemente nella lingua. Dapprima per tale analisi dettagliata scegliamo quei fraseologismi di cui il verbo possiede precisamente il valore negativo o positivo. È importante sottolineare che l'interesse linguistico particolare destano delle unità fraseologiche dove il componente base ha il valore espressivo neutrale. Tali verbi possono acquisire la direzione espressiva sia positiva che negativa.

3) Infine, **la classificazione strutturale-grammaticale,** che si basa sulla suddivisione delle unità fraseologiche secondo la loro costruzione. Lo studio ha rivelato che la forma più comune in senso grammaticale e strutturale - è un verbo, accompagnato dal complemento diretto.

I fraseologismi verbali danno colore alla lingua poiché, come esponenti del linguaggio figurato, utilizzano metafore e immagini che colpiscono la fantasia dell'ascoltatore. Essi, in questo modo, possono essere utili per sdrammatizzare, divertire o infondere una particolare carica espressiva all'enunciato. Tali locuzioni hanno radici

profonde, storiche e letterarie, e solo scavando dietro al loro uso standardizzato ci si può addentrare nella conoscenza di una lingua, comprendendo meglio le tradizioni, la storia e la cultura di un popolo.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Черданцева Т.З. Итальянская фразеология и итальянцы / Т.З.Черданцева – М.: Че Ро, 2000. – 304с.
2. Черданцева Т.З. Итальянско-русский фразеологический словарь / Т.З.Черданцева, Я.И.Рецкер, Г.Ф.Зорько. – М.:Рус.яз., 1982. – 1056с.
3. Черданцева Т.З. Язык и его образы, очерки итальянской фразеологии / Т.З.Черданцева – М.: Издательство ЛКИ, 2007. – 168с.
4. De Mauro. Il dizionario della lingua italiana. – Milano: Paravia Bruno Mondadori Editori, 2000. – 2998с.

ТИПИ ОЦІНОК В ТЕКСТАХ ПАРЕМІЙ

Євгенія ЛОПАТІНА (Маріуполь, Україна)

У статті розглянуто загальну типологію категорії оцінки, окреслено її особливості, охарактеризовано особливості взаємодії оцінних компонентів.

Ключові слова: *типологія, категорія оцінки, паремія, модальність, група.*

The general typology of rating category, its characteristics are examined in the paper. The features of interaction of rating components are described.

Key words: *typology, rating category, paremias, modality, group.*

Пізнаючи світ довкола себе, людина неминує дає оцінку реаліям і фактам дійсності, формулюючи своє ставлення до них, що відображається в мові, зокрема пареміологічному корпусі, що передає різні способи і типи оцінки.

Останнім часом у лінгвістиці розвинулись різноманітні напрямки у дослідженні категорії оцінності, що вказує на високу теоретичну та практичну цінність вивчення даного явища. Типи оцінок є предметом аналізу таких мовознавців як Арутюнова Н. Д., Маркелова Т.В, Стернін І. А. та інші. Отже, категорія оцінності набирає вагоме значення серед понять, якими користується лінгвістика та близькі з нею науки.

Об'єктом дослідження є категорія оцінки в англійській мовній картині світу. Предметом дослідження є типологія оцінок англійської мови. Метою даної

роботи є дослідження та класифікація явища категорії оцінності на матеріалі пареміологічних одиниць англійської мови.

На основі об'єкта, предмета і мети дослідження можна виділити наступні завдання: визначити поняття та типи категорії оцінки, виділити комплекс мовних засобів, які об'єктивують ключові ознаки вираження оцінки, провести практичний аналіз пареміологічних одиниць, до складу яких входять елементи категорії оцінки, класифікувати пареміологічні одиниці, які мають елементи оцінності, у відповідні групи.

Оцінка зображується як модальна рамка, яка є різнобічною: так, при оцінці завжди в тій чи іншій формі знаходиться суб'єкт і об'єкт, у будь якій мові оцінка має шкалу і стереотипи, аксиологічні предикати, та інтенсифікатори [2: 78; 5: 34].

В процесі оцінювання весь час співпрацюють суб'єктивний і об'єктивний чинники, причому вони обидва взаємодіють і з суб'єктом, і об'єктом оцінки. Так, суб'єкт виражає оцінку базуючись на власних відчуттях, і враховуючи соціальні стереотипи, об'єкт оцінки зважає на об'єктивні властивості і властивості, які можуть бути оціненими виходячи з переваг певного суб'єкта. Оцінка має нормативний зміст, який містить відсилання до певних прототипів, якими слід керуватися при виборі [3: 93].

Оцінка висловлює зв'язок суб'єкта оцінки до об'єкта позамовної дійсності порівнюючи окремі його характеристики з системою цінностей, визнаних у даній мовній групі, здійснюється у вигляді окремих поділів: вона може бути позитивною і негативною, загальною та приватною, зовнішньою і внутрішньою, абсолютною і компаративною [1: 88].

В розподілі приватних оцінок, запропонованої Н. Д. Арутюновой, базисним критерієм виступає мотивація оцінного значення. У даному розподілі оцінки розмежовуються на принципі того, що стало приводом її винесення суб'єктом оцінки. Згідно до цього приватно-оцінні значення поділяються на сенсорно-смакові, психологічні, інтелектуальні, емоційні, і естетичні, утилітарні, нормативні та телеологічні оцінки.

Вони поділяться ще на три групи відповідно до вираження їх мотиву: перші дві групи - сенсорні оцінки, пов'язані з відчуттями, чуттєвим досвідом., наприклад: *A hungry man is an angry man.* Друга група - сублімовані оцінки - сюди входять оцінки етичні й естетичні, наприклад: *Cleanliness is next to godliness.* Останні три групи (утилітарні, нормативні, телеологічні оцінки) стосуються раціоналістичних оцінок, вони зачіпають практичну діяльність, наприклад: *No great loss without some small gain* [1: 125].

Вибравши в якості підстави суб'єкт оцінки, Вольф О.М. виділяє такі типи: етична оцінка - з позицій усталених моральних норм, наприклад: *Good to begin well, better to end well*; естетична оцінка - з точки зору розуміння краси, наприклад: *The pot calls the kettle black*; функціональна оцінка - з точки зору узгодженості об'єкта своїм функціям, здатності діяти: *Every tub must stand on its own bottom*, раціональна оцінка (корисний - шкідливий), наприклад: *What one knows it is useful sometimes to forget*; і емоційна оцінка (приємний - неприємний): *Who is over nice, loses many a slice*; пієтетна оцінка - з позиції норми авторитетності; порівняльна оцінка - з позиції порівнюваних об'єктів оцінки: *Better bend than break* [2: 147].

Кожна оцінка припускає наявність певної ціннісної «картини світу». Особливість ціннісного світогляду відображається у різних аспектах мови. Значення оцінка набуває значення тоді, коли вона відноситься до світу людей і подій, пов'язаних з людьми. При цьому ціннісно-нейтральні слова також перетворюються в оцінні [4: 321].

Необхідно зауважити, що паремії переживають «друге народження». В газетах, журналах і рекламних текстах можна зустріти паремії з окказіональними змінами. Більшість лексичних окказіональних змін полягає в тому, що письменники, прагнучи освіжити добре відомий вислів, змінюють його компоненти, а це часто призводить до зміни значення. На наш погляд, вивчення оціночних змістів паремій з окказіональними змінами видається цікавим в майбутньому.

БІБЛІОГРАФІЯ:

1. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений / Н. Д. Арутюнова // Оценка, событие, факт. – М.: Наука, 1988. – 341 с. 2. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки. / Е.М. Вольф // Изд.2-е, доп. – М.: Наука, 2002. – 280 с. 3. Ивин А.А. Основания логики оценок. / А.А. Ивин – М.: МГУ, 1970. – 230 с. 4. Щерба, Л.В. Языковая система и речевая деятельность / Л.В. Щерба. -М.: Эдиториал, 2004. - 432 с. 5. Телия В.Н. Коннотативный аспект семантики номинативных единиц. / В.Н. Телия – М.: Наука, 1986. – 141 с.

ЛЕКСИКО – ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Юлія ПАХОМЕНКО (Маріуполь, Україна)

Стаття присвячена особливостям художнього перекладу з англійської на українську мову. Розглянуто поняття та особливості поетичного перекладу, різні погляди на цю проблему, труднощі при перекладі та адекватність перекладу.

Ключові слова: *художній переклад, проблеми перекладу, адекватність перекладу, аналіз, порівняння, міжкультурна комунікація, стилістика.*

The article is devoted to features of a literary translation from English into Ukrainian. The concept and features of poetry translation, various views of this problem, translation difficulties and adequacy of the translation are considered in the article.

Key words: *literary translation, translation problems, adequacy of the translation, analysis, comparison, cross-cultural communication, stylistics.*

Переклад посідає особливе місце в літературному процесі. Кожен вид літератури послуговується певним видом перекладу. Зокрема, художня література послуговується художнім перекладом. Художній переклад – один з найнаглядніших проявів міжлітературної (і певним чином міжкультурної) взаємодії. Він є важливою частиною національно-літературного процесу, оскільки виступає посередником між літературами, без нього неможливо було б говорити

про міжлітературний процес у всій його повноті. Художній переклад – особливий вид перекладу. За визначенням Д. Дюришина: «Художній переклад – відображення думок і почуттів автора прозового або поетичного першотвору за допомогою іншої мови, перевтілення його образів у матеріал іншої мови» [1].

Актуальність дослідження зумовлена недостатнім вивченням особливостей перекладу українською мовою англомовних поетичних творів, а також сучасними вимогами до цих видів перекладу, коли йдеться про передачу не лише змісту оригіналу, а й про оптимальне відтворення стилістичних характеристик тексту.

Об'єктом дослідження є англомовні поетичні тексти.

Предметом дослідження є особливості перекладу англомовних поетичних творів українською мовою.

Мета роботи – дослідити особливості перекладу англомовних поетичних творів українською мовою.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати наступні *завдання*:

- розглянути особливості поетичних творів як об'єкту перекладу;
- визначити основні проблеми перекладу поетичних творів;
- з'ясувати особливості передачі міжкультурного потенціалу та образності поетичних творів при перекладі;
- проаналізувати та порівняти переклади англомовних поетичних творів українською мовою.

Методи дослідження: аналіз, синтез, порівняння.

Матеріалом дослідження було обрано вірш «Ельдорадо» відомого американського письменника та поета Е. По, та його переклади українською мовою, виконані П.А. Грабовським, А.В. Онишком, Л.М. Мосендзем, Г.П. Кочуром, Г.Л. Гордасевич та М.В. Стріхою.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що дана робота може становити певний внесок для розвитку теоретичних аспектів перекладознавства, зокрема жанрово - стилістичних теорій перекладу.

Практична цінність роботи визначається тим, що її результати можна застосовувати для розв'язання практичних проблем, пов'язаних з англо-

українським перекладом, зокрема перекладом текстів різних стилів. Матеріал роботи може бути використаний при написанні рефератів, підготовці до практичних занять зі вступу до перекладознавства, теорії перекладу, спецкурсу із жанрових проблем перекладу, на заняттях з практики перекладу.

У ході дослідження проаналізовано поняття та особливості поетичного перекладу, розглянуто погляди на цю проблему, запропоновані Д. Дюришиним, О. Івасюком, В. Коптіловим, Ю. Левіним, Є. Еткіндом та іншими науковцями.

З'ясовано, що художній переклад має справу не з комунікативною функцією мови, а з її естетичною функцією, оскільки слово виступає як «першоеlement» літератури. Це вимагає від перекладача особливої ретельності та ерудованості. В поетичному творі відображаються не лише певні події, а й естетичні, філософські погляди його автора, які або становлять струнку систему, або – суміш різних теорій.

Є.Г. Еткінд вважає, що мистецтво поетичного перекладу знаходиться у владі двох суперечливих тенденцій: з одного боку, перекладні вірші повинні справляти на читача безпосереднє емоційне враження, а з іншого, вони повинні вносити в літературу щось нове, збагачувати читачів невідомими до того часу поетичними образами, ритмами, строфами. В першому випадку вони покликані пристосувати чуже мистецтво до сприйняття вітчизняного читача, в другому – розкрити перед читачем різноманітність мистецтва, показати йому красу відмінних національних форм, історичних нашарувань, індивідуальних творчих систем [3: 414].

Можна стверджувати, що поетичний твір – це єдність ідей, образів, слів, звукопису, ритму, інтонації, композиції. Не можна змінити один компонент, щоб це не вплинуло на загальну структуру твору. Зміна одного компоненту обов'язково спричинює зміну всієї системи. Спроба відтворити в поетичному творі всі конструктивні елементи неодмінно призведе до втрати гармонії твору, отже, необхідно визначити, які елементи в даному творі є головними, й відтворити їх з усією можливою точністю, не звертаючи, або звертаючи неістотно, увагу на інші.

Варто зазначити, що основними проблемами перекладу поетичних текстів є співвідношення контексту автора й контексту перекладача, проблема точності й вірності та проблема адекватності поетичного перекладу. Серед основних вимог, які повинен задовольняти адекватний переклад поезії, можна виділити точність, стислість, ясність та літературність. Перекладач, який працює з поезією, повинен знати «дев'ять заповідей»: 1) число рядків; 2) метр і розмір; 3) чергування рим, 4) характер переносу; 5) характер рим; 6) характер словника; 7) тип порівнянь; 8) особливі засоби; 9) переходи тону [2].

У ході дослідження проаналізовано українські переклади вірша «Ельдорадо» американського письменника Едгара По.

Виявлено, що поезії Е. По є мелодійними та мають сильний емоційний вплив на читача. Характерними рисами його поезій є асонанси, алітерації, звукопис, звуконаслідування, звуковідтворення, звукові анафори, що необхідно зберігати при перекладі.

Можна стверджувати, що всі розглянуті сучасні переклади можна вважати більшою чи меншою мірою вдалимими. Як правило, вони створені в останні роки чи десятиліття, отже, відповідають основним вимогам поетичних інтерпретацій сьогодення. В них чимало цікавих, несподіваних знахідок, сміливих експериментів, продуктивних переосмислень, які засвідчують високий професійний рівень сучасної української школи перекладу.

Виконане дослідження відкриває можливості для подальшого аналізу перекладів поетичних творів письменника та поета Едгара По, спрямованого на створення загальної картини їх функціонування як засобів міжкультурної комунікації; також дає змогу щодо виконання власного перекладу, аналізу та порівняння поезії Едгара По.

БІБЛІОГРАФІЯ

1.Дюришин Д. Межлитературные формы художественного перевода / Д.Дюришин // Проблемы особых межлитературных общностей. – М.: Просвещение, 1993. – С.234-239. 2. Гумилев Н. С. Девять заповедей переводчика / Н. Гумилев // Антология английской поэзии. – М.: АРТ-ФЛЕКС, 2000. – С. 12-16.

3. Эткинд Е. Г. Психопоетика / Е. Г. Эткинд. — Спб.: Искусство-СПБ, 2005. — 704 с.

ЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ТА КАТЕГОРІЇ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРЕМІЙ

Віталія РОЖКОВА (Маріуполь, Україна)

У тезах розглянуто лінгвістичну природу та категорії англійських паремій. Узагальнено інформацію щодо дефініцій паремій. Визначено мовні засоби реалізації англійських пареміологічних одиниць.

Ключові слова: паремія, лінгвістика, фразеологія, категорія, лексикологія

The linguistic nature and category of English proverbs are examined in theses. The information on the definitions of proverbs is generalized. The linguistic means for implementation of English proverbs are determined.

Key words: proverb, linguistics, phraseology, category, lexicology

Існують різні точки зору відносно того, куди відносити прислів'я та приказки, розглядати їх як фольклорний жанр, чи як функціональні одиниці мови, які відносяться до фразеологічного фонду. Вчені визначають паремії як джерело, яке можна досліджувати на предмет лінгвокультурної інформації.

Об'єктом дослідження є англійські прислів'я та приказки, що розглянуто на **предмет** природи та їх категорій. **Головна мета** дослідження полягає в узагальненні інформації щодо лінгвістичної природи та категорій англійських прислів'їв та приказок.

Паремія визначається як усталений в мові та відтворюваний в мовленні анонімний вислів дидактичного характеру, до якого віднесено прислів'я, приказки та ідіоматичні вирази [2]. В сучасній лінгвістиці немає однозначного трактування терміна "паремія". Така двоїста природа паремій дозволяє розглядати їх як поетичні твори; відтворюваність у мовленні наближає паремії до слів; стислість та цілісна оформленість паремій створюють зручні умови для експериментальної перевірки їхнього функціонального призначення тощо.

Г.Л. Пермяков пропонує структурно-логічний принцип відокремлення категорій: 1) за характером тематики : однотемні паремії (прикмети, господарські

та побутові рекомендації та спостереження); багатотемні (прислів'я, приказки, загадки).

2) за граматичною структурою: пропозиції, клішіровані цілком, тобто замкнуті; пропозиції, клішіровані не повністю, змінювані або доповнювані в мові, тобто незамкнуті.

3) за ступенем узагальненості: про приватні події або виняткові випадки; про регулярно повторювані явища, які стали правилом, звичаєм.

4) за синтаксичним типом: прості речення; складні речення.

5) за значенням: прислів'я з прямим значенням; прислів'я з прямим и переносним значенням; інакомовлення, або прислів'я з переносним значенням.

Щодо визначення лінгвістичного статусу прислів'їв та приказок найбільш доцільним вбачається використання у межах нашого дослідження терміну «текст малої форми», оскільки його специфіка полягає у відсутності чіткої фабули, структурно-композиційних параметрів звичайних текстів, зафіксованого авторства та дійових осіб [1]. Характерними лінгвістичними ознаками паремій як одиниць мовлення є стислість, синтаксична замкненість, евфонічність та інтонаційна цільнооформленість.

За рахунок специфічного використання відповідних мовних засобів, досягається ефективність впливу на слухача прислів'я, як і будь-якого іншого риторичного висловлення. Така зміна може мати відношення до лексичної та граматичної семантики (метафора, метонімія), синтаксичної структури висловлення (фігури експресивного синтаксису) та фонаційно-просодичних явищ (алітерація, асонанс, редуплікація, пролонгування, акцентуація, ритм, паузація, інтонаційний паралелізм тощо) [3].

Текст паремій за час свого існування набуває деяких лексико-граматичних змін. При цьому необхідно зазначити, що зміни у лексико-граматичному складі прислів'я обмежуються відносною стабільністю його образної структури та вживаних лексичних одиниць. Синтаксична структура прислів'їв, зазвичай, будується за моделями простого або складного (складносурядного та складнопідрядного) речення. Як правило, прислів'я включають 7 ± 2 слів, що

відповідає можливостям оперативної пам'яті і мовця, і слухача. Стверджувальні або заперечні комунікативні типи висловлень репрезентуються у прислів'ях трьома синтактико-структурними підтипами: розповідним, спонукальним і питальним, із домінуванням стверджувальних форм [4].

Отже, специфікою лінгвістичної природи паремії є те, що вона як одиниця мови виступає складним дискурсивним знаком, якому притаманний комплекс онтологічних властивостей. Пареміологічний фонд може бути систематизований за допомогою поділення на категорії, які були представлені Г.Л. Пермяковим: за характером тематики, за граматичною структурою, за ступенем узагальненості, за синтаксичним типом, за значенням. Для паремій характерними є взаємодія різних фонетичних засобів, проте найбільш акцентними у реалізації їх стилістичних функцій вважаються рима, асонанс та алітерація, які слугують ритмічній організації та римуванню прислів'їв і приказок.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии. / Н. Н. Амосова. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1993. – 208 с.
2. Дандис А. О структуре пословицы / А. Дандис // Пареміологічний збірник : Пословица. Загадка : Структура, смысл, текст; под ред. Г. Л. Пермякова. – М. : Наука, 1995. – 96 с.
3. Пермяков Г. Л. Основы структурной пареміологии / Г. Л. Пермяков. – М. : Наука, 1988. – 237 с.
4. Потебня А. А. Из лекций по теории словесности. Басня. Пословица. Поговорка / А. А. Потебня. – Харьков : Типогр. «Мирный труд», 1984. – 294 с.

АНГЛОМОВНІ ПАРЕМІЇ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТЕКСТИ

Марія РУДЕНКО (Маріуполь, Україна)

У роботі розглянуті англomовні паремії як лінгвокультурні тексти на, узагальнено поняття «паремії», описані загальні категорії паремій, а також зроблено лінгвокультурний аналіз англomовних паремій.

Ключові слова: *паремії, лінгвокультурологія, лінгвокультурні тексти, лінгвокультурний аналіз, етнокультурна мовна особистість.*

English paremias as linguistic texts are examined in this work. The concept of "paremias" as well as general categories of paremias are described. The linguistic analysis of English proverbs are made.

Key words: *paremias, linguistics, linguistic texts, linguistic analysis, ethno-cultural linguistic identity.*

Дослідження присвячено проблемам виявленням культурних скриптів в англомовних пареміях.

Об'єкт курсової роботи – англомовні паремії, що досліджено на предмет лінгвокультурної цінності.

Актуальність теми продиктована необхідністю розробки проблем культурологічної лінгвістики. Вивчення лінгвокультурології висунуло на передній план необхідність порівняльного виявлення різних типів культури, відображеної в мові.

Мета даного дослідження полягає у виявленні та описі культурно-мовних характеристик паремій на матеріалі англійської мови.

У роботі використовуються кількісний і описовий методи.

Теоретична значущість роботи полягає у внеску до лінгвокультурології.

Практична значимість роботи полягає в тому, що її наробки можуть бути використані в лекціях, семінарських заняттях з мовознавства, у вивченні лінгвокультурного аналізу.

Особливу роль у передачі колективного та індивідуально-авторської мудрості від покоління до покоління грають паремії - висловлювання, що в стислій і ємній формі виражають найбільш важливі для людей ідеї. Прислів'я та приказки, як частина культури народу, завжди залишалися і залишаться актуальними, незважаючи на розвиток економіки і техніки, на прогрес і т. д. У будь-який час прислів'я та приказки є характерною рисою даного народу, об'єктом уваги і дослідження. Прислів'я та приказки багатозначні і яскраві; вони знаходяться поза часом і поза класовим поділом.

Враховуючи багатогранність фольклорного матеріалу і багато-аспектність дослідження постає нелегка проблема його упорядкування та класифікації.

Традиційно у вітчизняній фольклористиці утвердилось кілька принципів класифікації паремій: алфавітний, тематичний, опорно-гасловий монографічний та генетичний.

Культурні скрипти - це загальновідомі і зазвичай незаперечні думки про те, що добре і що погано і що можна і чого не можна - думки, які відображаються в мові і тому являють собою деякі об'єктивні факти, доступні науковому вивченню.

Останнім часом етно-культурні особливості позначаються і досліджуються через поняття цінності. Під цінністю в даному випадку розуміється серія припущень про світ, стимулююча і регулююча пріоритетний тип поведінки. Поняття етно-культурних цінностей включає все, що пов'язано з людиною - уявлення про походження людини, обряди, традиції, звичаї, житло людини, виховні традиції, господарська діяльність, мистецтво, уявлення про природу, система релігійних поглядів. Паремії – це текст культури народу, їх основу складають етнокультурні скрипти. Якщо звернути уваги на походження паремій, то стає ясно, що більшість з них була створена народом, деякі мають Біблейське значення, а інші мають далеку історію та походять ще з дохристиянської епохи.

Великобританія, будучи "країною традицій", свято шанує спадщину минулого, що гідно поваги. Тому дуже багато висловів, приказок та прислів'їв пов'язаних з традиціями, які супроводять людину впродовж усього життя.

Відображення природи, зокрема її тваринного світу, у пареміях пов'язане з традицією ще дохристиянських часів, коли людина вважала себе частиною природи, а саму природу персоніфікувала, наділила представників рослинного і тваринного світу якостями, притаманними людині. Так впродовж років у свідомості різних культур і народів сформувались різні стереотипи, різні уявлення про представників флори і фауни, що спостерігається зі зразків народної творчості - казок, прислів'їв, приказок тощо. Звідси ж з'явилися і паремії, до складу яких входять назви тварин.

Після проведення лінгвокультурного аналізу англomовних паремій було виявлено, що вони містять в собі традиції, побут та життя народу, вони відображають людину та її духовний світ та становлять окремий пласт культури.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Вежицкая А. Понимание культур через посредство ключевых слов / Вежицкая А. – М. : Яз. славян. культуры, 2001.
2. Кунин А.В. Английская фразеология / Кунин А.В. – М.: Высш.шк., 1970. – 344 с.
3. Маслова В.А. Введение в лингвокультурологию / Маслова В.А. – М: Наследие, 1997. – 206 с.
4. Пермяков Г.Л. Основы структурной паремиологии / Пермяков Г.Л. – М.: Наука, 1988. — 236 с.
5. Телия В.Н. Что такое фразеология / Телия В.Н. – М.: Высш.шк., 1966. – 278 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Яна ТАРАСОВА (Маріуполь, Україна)

У статті розглянута проблематика перекладу текстів. Одна з важливіших проблем у перекладі художнього твору — донесення змісту фразеологічних одиниць без втрати експресивності.

Ключові слова: мова, проблематика, переклад, художній текст, фразеологізм.

The article deals with the problems of translation. One of the most important problems in translation — to deliver the content of idioms without loss of expressiveness.

Key words: language, problems, translation, artistic text, idiom.

Кожна мова – унікальна, яскрава, самобутня система звукових і графічних знаків. У світі неймовірна кількість мов. Отже, враховуючи це різноманіття, необхідним є процес перекладу.

Переклад – це лінгвістичний процес, міжмовне перетворення або трансформація тексту на одній мові в текст іншою мовою; засіб забезпечення можливості спілкування (комунікації) між людьми, що говорять на різних мовах. Видів перекладу також існує багато, але ми хочемо звернути увагу саме на художній переклад.

Хотілося б зазначити, що кожна мова – ніби «дзеркало» народу. Кожен народ має свою культуру, традиції, які, в тій чи іншій мірі, віддзеркалюються в

мові. На нашу думку, найвиразнішим засобом такого вираження є фразеологізм. Такі застигли вирази, найчастіше, ми можемо зустріти в художніх текстах.

За визначенням Ю. Солодуба, художній текст (текст художнього твору) – це текст, основною функцією якого є естетична дія на читача або на слухача [3: 143]. Переклад таких текстів є найважчим. Треба не тільки донести до читача основну думку, події, але й почуття героя, менталітет його нації. Саме такі тонкощі несуть нам фразеологічні одиниці, які потребують «вільного», художнього перекладу.

Фразеологізм – семантично пов'язане сполучення слів, яке, на відміну від подібних до нього за формою синтаксичних структур (висловів або речень), не виникає в процесі мовлення відповідно до загальних граматичних і значеннєвих закономірностей поєднання лексем, а відтворюється у вигляді усталеної, неподільної, цілісної конструкції. [1: 34].

Ось, наприклад: «*Μαθημένα τα βουνά απ'τα χιόνια* » – «Знать почем фунт лиха». Дослівний переклад не доніс би суть виразу. Чи «*τρῶω τα σωθικά μου*» – «валитися з ніг». Авжеж, ми можемо перевести як «стомлюватися», але цей переклад не буде достатньо насиченим, експресивним, влучним. Хотілося б навести ще декілька прикладів. «*Τον έφαγε με τα μάτια*» – «зжирати очима», «*τρῶω ζύλο*» – «отримати по перше число», «*φάγαμε ψωμί και αλάτι*» – «з'їсти разом пуд солі», «*τον έφαγε η θάλασσα*» – «піти на дно»(із значенням потонути чи пізнати труднощі), «*τον έφαγαν οι έγνοιες*» - «крутитися як білка в колесі», «*έφαγε τα ψωμιά του*» – «старий як світ», «*έφαγα τη γη να σε βρω*»(із значенням «знайду тебе, чого б мені це не коштувало»), «*τρῶω αέρα κοπανιστό*»(у значенні «нічого не їсти»), «*τους έφαγε λάχανο*» – «залишити в пішки»(перемогти), «*τρῶω το χρόνο*» (у значенні «втратити дорогоцінний час»).

Як видно з наведених вище фразеологізмів, жоден з них не може бути переведеним дослівно, тільки засобами художнього перекладу.

Перекладач має саме трансформувати текст. Кожен вираз, кожна назва, кожен символ притаманні конкретному народові. Отже, перед тим, як починати переклад художнього тексту, перекладач обов'язково повинен вивчити

особливості життя, традицій народу, найменші тонкощі тексту, щоб передати їх максимально вірно.

БІБЛІОГРАФІЯ

1.Виноградов. В.В. Основні поняття російської фразеології / В.В. Виноградов, 1989. – С. 173. 2. Казакова Т.А. Практические основы перевода. // Серия: Изучаем иностранные языки / Т.А.Казакова, 2000. – С. 320. 3. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы) / А.В. Федоров, 2002 – С. 418.

ЗМІСТ

ДОПОВІДІ НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ

Vasylyeva E. <i>METHODS OF TRANSLATION CONTROL</i>	4
Шепітько С. <i>ВАРІАТИВНІСТЬ ПРИСЛІВ'ЇВ ЯК ЛІНГВІСТИЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ ФЕНОМЕН</i>	7

СЕКЦІЯ 1

ГАЛУЗЕВА КОМУНІКАЦІЯ В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

Потіпак Ю., Кіор Р. <i>ПЕРШІ ЛЕКСИКОГРАФИ ГРЕЦІЇ</i>	9
Рудницька Г., Гавенко О. <i>ІНФОРМАЦІЙНИЙ СЕЛЕКТ ЯК РЕЗУЛЬТАТ РОБОТИ ПЕРЕКЛАДАЧА</i>	13
Смирнова М. <i>ТАКТИКИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНТРОЛЮЮЧОЇ ТА ОРГАНІЗУЮЧОЇ ДИСКУРСИВНИХ СТРАТЕГІЙ ПРАВОСЛАВНОГО ПРОПОВІДНИКА</i>	16
Рожкова І. <i>ДО ПИТАННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ, РОСІЙСЬКОЇ, НОВОГРЕЦЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ МОВ</i>	19
Maslova H., Strukova N. <i>TECHNIKI WPŁYWU MOWNEGO NA PUBLICZNOŚĆ W NAGŁÓWKACH GAZET I CZASOPISM</i>	22
Аверкіна В. <i>ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ</i>	25
Качура Д. <i>ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ТЕКСТІ</i>	28
Олійник О. <i>КОМПОЗИЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ПРОПОВІДІ</i>	31
Середа В. <i>ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ</i>	33

СЕКЦІЯ 2

КОНТРАСТИВНА ЛІНГВІСТИКА ТА ЛІНГВІСТИЧНА ТИПОЛОГІЯ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Mustakas A. <i>ИССЛЕДОВАНИЕ ИНТЕРФЕРЕНЦИИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ВТОРОГО ЯЗЫКА</i>	38
--	----

Акініна Т. <i>СПОСОБИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ АВТОРСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ</i>	41
Ворончук П. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКИХ ДІАЛЕКТНИХ РЕАЛІЙ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ</i>	47
Іванюк В. <i>ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ «ПТАХ»</i>	50
Ісікова А. <i>ПАРЕМІОЛОГІЧНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ ЖІНКА НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ</i>	53
Косэй І. <i>ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ КОХАННЯ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ)</i>	57
Солодунова Н. <i>АНАЛІЗ ВЖИВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОГО КОНЦЕПТУ «ТВАРИНА» НА БАЗІ АНГЛІЙСЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ ТА ГРЕЦЬКОЇ МОВ</i>	60
Солонська Д. <i>ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКИХ, АНГЛІЙСЬКИХ ТА НОВОГРЕЦЬКИХ ПРИСЛІВ'ЇВ НА ПОЗНАЧЕННЯ НЕОРГАНІЧНОГО СВІТУ</i>	63

СЕКЦІЯ 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОГО ТА ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ

Сабадаш Ю. <i>«ПЕРЕКЛАД НЕПЕРЕКЛАДНОГО» ЯК УМОВА КУЛЬТУРНОЇ ТРАНСЛЯЦІЇ</i>	66
Висоцька Г. <i>ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ ЯК ЗАСОБИ ІНТИМІЗАЦІЇ СПІЛКУВАННЯ</i>	69
Дацер К. <i>НА ПЕРЕХРЕСТІ КІНО ТА ЛІТЕРАТУРИ</i>	72
Гайдук Н. <i>ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТУ ЯК ОСНОВНОЇ ОДИНИЦІ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ</i>	75
Гаргаєва О. <i>МІФОНІМИ В СУЧАСНІЙ ГРЕЦЬКІЙ КОМУНІКАЦІЇ</i>	78
Грачова А. <i>LE PARTICOLARITÀ LINGUISTICHE DEI FRASEOLOGISMI CON IL COMPONENTE VERBALE BASE</i>	81
Лопатіна Є.	

<i>ТИПИ ОЦІНОК В ТЕКСТАХ ПАРЕМІЙ</i>	84
Пахоменко Ю.	
<i>ЛЕКСИКО – ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕТИЧНИХ ТВОРІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ</i>	87
Рожкова В.	
<i>ЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ТА КАТЕГОРІЇ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРЕМІЙ</i>	90
Руденко М.	
<i>АНГЛОМОВНІ ПАРЕМІЇ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ТЕКСТИ</i>	94
Тарасова Я.	
<i>АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬОГО ПЕРЕКЛАДУ</i>	97

Збірка матеріалів міжвузівського круглого столу

**«Актуальні проблеми міжкультурної комунікації,
перекладу та порівняльних студій»**

У збірці публікуються праці українською, англійською, польською, російською та італійською мовами.

Технічні редактори:

Рахуба К.П., Шарунова А.В.

Комп'ютерна верстка:

Рахуба К.П., Шарунова А.В.